Мустақиллик, Тинчлик, Ҳамкорлик

Халқ сўзи

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган.

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг газетаси

22 июнь, сешанба. № 119 (624). 1993 йил. Сотувда эркин нархда.

ЎЗБЕКИСТОН — УЛКАН ИМКОНИЯТЛАР МАМЛАКАТИ

Ўзбекистон Республикаси Президенти И. Каримовнинг Швейцариядаги «Форум фонд» халқаро иқтисодий ташкилоти IV сессиясида 1993 йил 18 июнда сўзлаган нутқи

Муҳтарам жаноб Фонд анжумани президенти!

Хонимлар ва жаноблар!

Шу қадар мўътабар анжуманда Европа мамлакатларининг Европадан Шарқда жойлашган давлатлар билан ҳамкорлигини кенгайтириш муаммолари муҳокама қилиниши ҳозирги дунёдаги бирлашув жараёнлари барқарор ва чинакам муқаррар тус олиб бораётганининг яққол далилидир. Марказий Осиё мамлакатлари, жумладан, Ўзбекистон ҳам уларнинг сафига тобора кўпроқ даражада қўшилиб бормоқда.

Ҳозирги Европанинг атоқли сиёсат ва жамоат арбоблари, забардаст ишбилармонлари Совет Иттифоқи барбод бўлганидан кейин юзага келган мустақил давлатлар тараққиётининг ҳозирги босқичи мушкулотларини тушуниб хайрихоҳлик билан қараётганликлари зўр мамнуният туйғуларини уйғотмоқда. Улар тарихий мезонлар билан фикр юритмоқдалар ва неча ўн йиллар олдинни кўрмоқдалар, мутлақо янги жуғрофий-сиёсий воқеликлар рўй бераётганини фаҳмлаб олмоқдалар, Европадаги бирлашув жараёни Урал тоғлари теграсида тўхтаб қола олмаслиги ва тўхташи ҳам мумкин эмаслигини жуда яхши англамоқдалар.

Европа ва бутун дунё билан ошкора, ҳалол ва ўзаро манфаатли алоқаларга тайёрлик халқимизнинг қонига сингиб кетган деса бўлади. Ўзбекистон Марказий Осиёнинг қоқ ўртасида жойлашган ва шундай жуғрофий-сиёсий мавқени эгаллаб турибдики, азалдан Ғарб билан Шарқ айни шу ер[illegible] бир-бирига туташган. О[illegible] билан Европани боғловчи энг муҳим карвон йўллари қадим замонлардан буён бизнинг диёримиздан ўтган. «Буюк ипак йўли»ни эслаш кифоя, унинг анъаналари ҳозирги воқелигимизда қайтадан тикланмоқда.

Ҳозир Ўзбекистон — жаҳон ҳамжамиятининг тўла ҳуқуқли аъзоси. Республикани дунёдаги салкам 160 та мамлакат тан олди, 60 та давлат билан дипломатия муносабатлари ўрнатилди. Биз Германия, Швейцария конфедерацияси, Австрия, Нидерландия Қироллиги, Финляндия, Туркия ҳамда Европанинг бошқа давлатлари билан узоқ муддатли ва истиқболли муносабатларни йўлга қўйдик.

Бирлашув жараёнларига қўшилиш, бир томондан, жамиятдаги барқарорлик ва муқимликни, иккинчи томондан эса, иқтисодий ва сиёсий ислоҳотлар изчил амалга оширилишини, ўзаро манфаатли ҳамкорлик учун ишончли кафолотлар яратилишини талаб қиладики, биз буни жуда яхши тушуниб турибмиз.

Мустақилликка эришганимиздан кейин ўтган қарийб икки йил осон бўлмаганини рўй-рост айтмоқчиман. Бутун жамиятни ўзгартиришнинг бошқа давлатларда юз йиллар давом этган бениҳоя мураккаб жараёнларини биз тарихан қисқа муддатларда бошдан кечиришимиз лозим эди. Эски тузум бизга оғир мерос ва мажруҳ, бир ёқлама иқтисодиётни қолдирди. Бизнинг минтақамиз Чор Россияси томонидан босиб олинганидан кейин ва совет даврида ҳам аслида арзон хом ашё ва стратегик минерал бойликлар етказиб берадиган ўлка, тайёр маҳсулот сотиладиган қулай бозор бўлиб келди. Шу сабабли биз мамлакатни шунчаки ислоҳ қилибгина қолмай, айни вақтда жамият парчаланиб кетишига йўл қўймаслик, ислоҳотларнигина эмас, давлатнинг ўзини хавф остига қўйиши мумкин бўлган ижтимоий ларзаларнинг олдини олиш учун иложи борича ҳамма ишларни қилишга мажбур эдик.

Мана шу бениҳоя мураккаб шароитда биз ўзимизнинг янгиланиш, ривожланиш ва тараққиёт йўлимизни ишлаб чиқдик. Ўтиш даври қийинчиликларини бартараф қилиш концепциясининг пойдеворини ташкил этувчи бешта қоида шу йўлга асос қилиб олинди. Бу қоидаларнинг моҳияти қуйидагилардан иборат:

Биринчидан, иқтисодиёт сиёсатдан устун бўлиши керак, ҳам ички, ҳам ташқи иқтисодий муносабатларни мафкурадан холи этишни таъминлаш зарур.

Иккинчидан, давлат асосий ислоҳотчи бўлиши керак, у энг муҳим соҳаларни белгилаб бериши, ислоҳотлар сиёсатини ишлаб чиқиши ва уни изчил амалга ошириши, жаҳолатпарастлар ва консерваторларнинг қаршилигини енгиши лозим;

Учинчи қоида — қонуннинг устунлиги. Бунинг маъноси шуки, демократик йўл билан қабул этилган янги Конституция ва қонунларни истисносиз ҳамма фуқаролар ҳурмат қилишга ва уларга риоя этишга мажбурдирлар;

тўртинчидан, фуқароларнинг нуфусини эътиборга олиб, кучли ижтимоий сиёсат амалга оширилиши керак. Аҳолининг салкам 50 фоизини 18 ёшга етмаган болалар ташкил этадиган Ўзбекистонда бунинг алоҳида аҳамияти бор;

бешинчидан, бозор иқтисодига ўтиш иқтисодиётнинг объектив қонунларини эътиборга олиб, ўтмишдаги «инқилобий сакрашлар»га йўл қўймай, яъни эволюцион йўл билан, пухта ўйлаб ва босқичма-босқич амалга оширилиши керак. Охир-оқибатда ислоҳотлар номига ўтказилмайди, уларнинг асосий мақсади жадаллик эмас, балки одамларнинг фаровонлигидир.

Хўш, биз танлаб олган йўлнинг илк босқичида қандай асосий натижаларга эришилди? Бугун мен комил ишонч билан айта оламанки, мазкур қоидаларнинг рўёбга чиқарилиши минтақада барқарорликни, жамиятда осойишталикни, фуқароларнинг тотувлигини таъминлаб, бошқа минтақаларда бўлаётганидек миллатлараро можароларнинг олдини олиш имконини берди. Жамиятни янгилаш йўлида муттасил илгарилаб бораётгани эса энг муҳим натижадир.

Аввалги тоталитар тузумнинг илдизлари қўпориб ташланмоқда, кўп партиялилик, ғоялар ва фикрларнинг хилма-хиллигига кўникиш воқеликка айланмоқда. Бозор муносабатларига ўтиш ва очиқ демократик жамият барпо этиш учун ҳуқуқий негиз яратилиб, дастлабки қадамлар қўйилмоқда. Холис хорижий кузатувчилар иштирокида, муқобиллик асосида мамлакат Президенти сайлови ўтказилди. МДҲ мамлакатлари орасида биринчилар қатори Ўзбекистон ўзининг янги Конституциясини умумхалқ муҳокамасидан кейин қабул қилди, бу Конституция талабчан халқаро мутахассисларнинг синовидан ўтди.

Биз миллатлараро тотувликка эришдик. Оз сонли миллатлар билан ҳеч қандай муаммо йўқ. Ўзбекистоннинг 22 миллионли аҳолиси таркибидаги юз миллат ва элат вакиллари ишлаб турибди, она тилларида бемалол таълим олмоқда ва диний маросимларни нишонламоқда. Биз фуқаролик ҳақида қонун қабул қилдик. Бу қонун мамлакатда яшовчи барча миллатларнинг ҳуқуқларини шунчаки эълон қилиб қолмасдан, бу ҳуқуқларга кафолат ҳам беради. Биз диний ақидапарастлик ва мутаассиблик хавфини бартараф қилдик. Совет империяси барбод бўлганидан кейин вужудга келган бўшлиқни мана шу ақидапарастлик ва мутаассиблик тўлдириши мумкин ва шундай хавф мавжуд эди.

Биз жамиятдаги барқарорликни таъминлаб, иқтисодиётни юксалтиришга ва минтақамиздаги битмас-туганмас бойликларни халққа хизмат қилдиришга асосий эътибор ва куч-ғайратларни қаратганимизни таъкидлаб ўтмоқчиман.

Иқтисодий ислоҳотлар йўлида кўп иш қилинди. Хусусий мулкчилик турмушимизга дадил кириб келмоқда. Ҳозиргача 7 мингтадан кўпроқ саноат корхонаси, хизмат соҳаси ва қишлоқ хўжалик корхоналари хусусийлаштирилди. Давлатга қарашли уй-жойларнинг ҳаммаси шу йил тўла-тўкис хусусийлаштирилади.

Катта иқтисодий захирага эга бўлган ва Европа-Осиё қитъасида стратегик жиҳатдан муҳим жуғрофий-сиёсий ўринни эгаллаб турган республикамиз ўзаро манфаатли ҳамкорликка интилиб, иқтисодий салоҳиятимизни узлуксиз ривожлантиришда, ислоҳотлар ўтказишда ва иқтисоди-

(Давоми 2-бетда).

ИСЛОҲОТЛАР МУВАФФАҚИЯТИ — ИСТИҚЛОЛ КАФОЛАТИ

Жамиятимизнинг барча соҳаларида катта ислоҳотлар жараёни кечмоқда. Халқимизнинг кайфияти, меҳнатга муносабати янгиланмоқда. Ҳаётимизга илғор мамлакатлар тажрибаси, ишлаб чиқариш усуллари кириб келаётир. Булар ислоҳотларни жадаллаштиришнинг муҳим омилларидир.

Илгари хабар қилинганидек, Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов 14—15 июнь кунлари Хоразм ва Қашқадарё вилоятларида бўлиб, ижтимоий-сиёсий аҳвол ва ислоҳотларнинг қандай амалга оширилаётгани билан яқиндан танишди. Вилоят раҳбарлари, фаоллари, хўжаликлар раҳбарлари, деҳқонлар, фермерлар ва ёшлар билан учрашди. Бу учрашувларнинг бевосита Голландия сафаридан кейин ўтгани ҳам бежиз эмас. Голландиядек қишлоқ хўжалиги ўта ривожланган мамлакат билан республикамиздаги аҳволни таққослаб кўриш натижасида мавжуд камчиликлар янада яққол кўзга ташланади. Қишлоқ хўжалигини оёққа турғизиш учун айнан нима ишлар қилиш кераклиги ойдинлашади.

Маълумки, Ўзбекистон аҳолисининг аксарият қисми қишлоқларда яшайди. Қишлоқ хўжалиги мамлакатимиз иқтисодиётининг етакчи тармоғидир. Миллий даромаднинг салкам ярми аграр тармоқ улушига тўғри келади. Экспорт ресурси ва валюта тушумининг асосий манбаи ҳам қишлоқ хўжалигидир. Бозор муносабатларига ўтиш ҳамда ишлаб чиқаришнинг муҳим бўғини бўлмиш мазкур соҳадаги ислоҳот халқ хўжалигининг бошқа тармоқларидаги ислоҳот суръати ва миқёсини белгилаб беради. Аммо айни пайтда шу соҳа умумий ислоҳотлар занжирининг энг нозик ҳалқасига айланиб қолди.

Мамлакатимиз Президенти Хоразм ва Қашқадарё вилоятларида бўлган чоғида қишлоқ хўжалигида чуқур ислоҳотлар ўтказмасдан, дунёдаги илғор мамлакатлар ҳамда ўзимизда мавжуд илғор технология ва илм-фан ютуқларини жорий этмай туриб тараққиётга эришиб бўлмаслигини уқтирди. Бу борада, айниқса, яқинда ўзи сафарда бўлиб қайтган Голландия қишлоқ хўжалиги эришган ютуқлардан ибрат олишимиз зарурлигини айтди. Масалан, бир голланд фермери 80 кишига етадиган қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириб берар экан. Голландиялик фермерлар ўз мамлакати аҳолисини боқибгина қолмасдан, Европанинг кўпгина мамлакатларига озиқ-овқат маҳсулотлари сотади. Бир ўзбек деҳқони эса кўпи билан 2—3 кишига етадиган маҳсулот тайёрлайди. Ўзбек деҳқонининг голландиялик фермердан нимаси кам? Тўғри, Ўзбекистон ва Голландия қишлоқ хўжалиги таркиби ва тизимларида фарқли томонлар бор. Аммо бизнинг иқлим шароитимиз йил давомида бир неча ҳосил олиш имконини беради. Шундай бўлса-да, кўпгина озиқ-овқат маҳсулотларини бошқа мамлакатлардан келтирамиз. Бунга ҳар йили четдан сотиб олинадиган 450 минг тонна картошкани мисол тариқасида келтириш мумкин. Ўша картошканинг деярли тенг ярми йўлда чириб кетар эди. Бундан манфаатдор кишилар бор эди. Энди четдан озиқ-овқат маҳсулотлари олиб келишни эмас, уларни ўзимизда мўл-кўл етиштиришни рағбатлантиришимиз керак.

Ўтган йили картошка етиштириш бўйича голланд технологияси мамлакатимиз шароитида синаб кўрилганида, ҳар гектар ердан 35 тоннадан ҳосил йиғиштириб олинди. Ҳолбуки, анъанавий усулда экилган майдонлардаги картошка ҳосилдорлиги ўртача 7 тоннадан ошмас эди.

Илғор технология ва илм-фан ютуқларини ишлаб чиқаришга татбиқ этиш меҳнат унумдорлигини оширибгина қолмасдан, қўшимча қиймат яратиш, даромадни кўпайтириш манбаи ҳам бўлади.

Яна бир мисол: голландиялик фермер бир сигирдан кунига 50 литрдан сут соғиб олар экан. Ўзбекистонда эса бу кўрсаткич ўртача 7 литрни ташкил этади. Хоразм вилоятида 31,1 минг бош сигирдан жорий йилнинг дастлабки беш ойи давомида 23,3 минг тонна, Қашқадарё вилоятида эса ҳар бир бош сигирдан шунча вақт мобайнида 755 литр сут соғиб олинибди. Мазкур вилоятлар бўйича ҳар бир сигир кунига ўртача 5 литрдан сут берган. Кулишингни ҳам, куйишингни ҳам билмайсан: булар сигирми ёки эчкими?! Деярли тенг сарф-харажат қилингани ҳолда меҳнат унумдорлиги бизда 7—10 баравар кам. Демак, шунга яраша яшаш даражаси ҳам, даромад ҳам паст. Лекин ким кўп, хизмат кўрсатган чорвадор кўп, мол дўхтир кўп, зоотехнигу хўжайин кўп. Ташаббус йўқ, олдинга интилиш, баракат йўқ. Ўзибўларчилик кайфиятига кўникиб қолганмиз.

Чорвачиликда мулк ва наслчилик муаммосини қайта кўриб чиқиш керак. Чорвачиликни давлат тасарруфидан чиқариб, жамоа ва хусусий мулкка айлантириш лозим. Хоразм вилоятида 1993 йилнинг дастлабки беш ойида режалаштирилган 47 фермадан бор-йўғи 7 тасигина хусусий мулк қилиб берилган, холос.

Ўзбекистон бўйича меҳнатга яроқли кишиларнинг 39,3 фоизи чорвачилик ва қишлоқ хўжалигида меҳнат қилади. Баъзи туманларда бу кўрсаткич 80—90 фоизни ташкил этади. Дунёдаги бошқа мамлакатларда бундай манзарани учратмайсиз. Голландия қишлоқ хўжалигида меҳнатга яроқли кишиларнинг бор-йўғи 4 фоизи ишлайди. Юксак даражада тараққий этган мамлакатлар аҳолисининг 60 фоизи хизмат кўрсатиш соҳасида ишласа, Голландияда бу кўрсаткич 68 фоизга тенг.

Бу рақамлар биз учун иқтисодий ислоҳотларни амалга оширишда ибрат бўлиши керак. Янги иш жойларини яратмасак, меҳнатни ташкил этишнинг янги усулларини тезроқ жорий этмасак, ислоҳот тўғрисидаги гапларимиз чўпчак бўлиб қолаверади. Мулкни давлат тасарруфидан чиқармай, хусусийлаштирмай туриб, эски тузумдан мерос қолган боқимандалик, тенглаштириш каби иллатлардан қутулиб бўлмайди. Кўпчилик ҳозирги кунда мулкни хусусийлаштириш деганда фақат ерни тақсимлаб беришни назарда тутади. Бу тўғри, лекин хусусийлаштиришдан олдин кўплаб янги иш жойлари ташкил этиб, одамларни маиший хизмат, саноат, қурилиш каби соҳаларга жалб этиш керак. Қишлоқларда етиштирилаётган маҳсулотларни қайта ишлаш корхоналари қуриш, четга хом ашё ўрнига тайёр маҳсулот чиқариш лозим. Янги иш жойлари қишлоқларнинг ўзида ва кўплаб ташкил этилиши керак.

Ёшлар хорижга чиқсин, ўқисин, ишлаб малака орттирсин. Қолаверса, ўша ёқларда ҳам ўз корхоналарини очсин. Ҳамма ерга, пахтага ёпишиб олгани билан косамиз оқармайди. Дунёдаги илғор мамлакатлар тажрибаси, ишлаб чиқариш ва деҳқончилик маданиятини ўша ерларнинг ўзида ўрганиб келиш ҳамда уларни ўлкамизда жорий этишни йўлга қўйиш лозим.

Бугунги кунда одамлар фаолиятини кўпроқ хизмат кўрсатиш соҳасига йўналтириш керак. Афсуски, бу соҳада Қашқадарё вилояти анча орқада қолиб кетган. Хоразм вилояти ёки Самарқанд вилоятининг Ургут туманида савдо-сотиқ, тадбиркорлик ишларини ривожлантириш, савдо ҳамда маиший хизмат шохобчаларини хусусийлаштириб бериш, шахсий дўконлар қуриш ишлари анча яхши йўлга қўйилган. Туман ҳокимлари бугун деҳқонга қандай қилиб пахта етиштиришни ўргатиш ўрнига янги иш жойлари яратиш, қўшма корхоналар ташкил этиш, қўшимча даромад олиш йўлларини ахтариши, бозорни етарли даражада озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлаш учун ҳаракат қилиши лозим. Бу соҳада катта имкониятлар бор. Пахта майдонларини қисқартириш ҳисобига дон, сабзавот ва бошқа озуқабоп экинларни кўпайтириш керак. Ўзимиздаги қулай иқлим шароити суғориладиган ерларда ғалладан мўл ҳосил олишга имкон берадиган бир шароитда 5—6 миллион тонна ғаллани бошқа мамлакатлардан сотиб оламиз. Энди пахта билан беданини эмас, пахта билан ғаллани алмашлаб экишни ўйлаб кўриш керак бўлади. Шу куздан бошлаб 750 минг гектар суғориладиган ерларга ғалла экиш мўлжалланмоқда.

Мамлакат ички бозорини барқарорлаштиришда яна бир омил бор. У ҳам бўлса, кундалик эҳтиёж маҳсулотларини республика ҳудудидан ташқарига ғайриқонуний равишда олиб чиқиб кетилишига қарши курашдир.

Ислом Каримов Хоразм вилоятининг қўшни Туркманистон жумҳуриятига туташ аҳоли пунктларини бориб кўрди. Аҳолининг турмуш шароити билан танишди. Давлат божхона қўмитасининг Хоразм вилояти бошқармасига қарашли айрим постлар фаолиятидаги камчиликларга эътиборни қаратди. Божхоналар мамлакат бозорини ҳимоя қилиш воситаларидан биридир. Лекин улар фаолиятидаги нуқсонлар ўзимизда ҳам тақчил бўлган кундалик истеъмол маҳсулотларининг ғайриқонуний равишда четга олиб чиқиб кетилишига сабаб бўлмоқда.

Ислом Каримов, айниқса, Ўзбекистон ва Туркманистон чегарасида яшовчи халқларнинг дўстлигига алоҳида эътибор бериш зарурлигини қайд этди. Марказий Осиё мустақил давлатлар раҳбарлари юритаётган сиёсат халқларимиз дўстлигига путур етказмаслиги керак. Марказий Осиё давлатлари раҳбарлари ўзаро келишган ҳолда сиёсат юритсалар, бугунги қийинчиликларни енгиш анча осонлашар эди. Айниқса, нарх-наво сиёсати ва миллий валютани муомалага киритиш чоғида бу жуда муҳимдир. Азал-азалдан чегара нималигини билмаган ҳудудларда мажбурий чора сифатида божхоналар ўрнатилмоқда. Агар биргалашиб сиёсат юргизилса, бунга ҳожат қолмайди.

(Давоми 2-бетда).

ЎЗБЕКИСТОН Ватаним маним

«Халқ сўзи» ва ЎзА мухбирлари хабар қиладилар

ФАКТЛАР * ВОҚЕАЛАР * ЯНГИЛИКЛАР

БИР МАЙДОНДАН ҲАМ ҒАЛЛА, ҲАМ КАРТОШКА

ИЗБОСКАН туманидаги «Пойтуғ» давлат хўжалиги деҳқонлари ернинг умрини бекор ўтказмаслик чораларини кўраяптилар.

ХЎЖАЛИКНИНГ 411 таноб майдондаги ғалласига ўроқ тушди. Дастлабки, ўримдаёқ маълум бўлдики, ҳар таноб ердан 46,5 центнердан хирмон кўтарилади. Ҳосилнинг бир қисми деҳқонларга бўлиб берилади.

Ғалла ўриб-янчиб олингач, ернинг бир қисмига чорва учун озуқа, бир қисмига Голландия картошкаси экилади.

ИДОРА ЎРНИДА ТИКУВ ЦЕХИ

ШАҲРИХОН туманидаги Навоий номли жамоа хўжалигида кийим-кечак фабрикасининг филиали очилди.

ОХУНБОБОЕВ ва Навоий номли хўжаликларнинг бўшаб қолган идоралари таъмирланиб, дастгоҳ ва ускуналар ўрнатилди. Қарабсизки, 250 киши ишлайдиган бутун бошли цех тайёр бўлди. Андижон трикотаж ишлаб чиқариш бирлашмаси ва Шаҳрихон тикув фабрикасида бичиш-тикишни ўрганиб келган ёшлар ҳозир янги цехда турли кийим-кечаклар тикиб чиқармоқдалар.

«БАХТ» ҚАНАЛИ РИЗҚ-РЎЗ КЕЛТИРАДИ

ОЛОТ туманининг шарқий қисмида янги канал қуришга киришилди.

ДАРОМАД манбаи—ҳосил, ҳосил манбаи—сув. Яъни — экин сувга тўйса, мўл ҳосил тўкади. Шу боис қурилажак каналга яхши ният билан «Бахт» дея ном берилди.

Жондор каналидан сув оладиган бу каналнинг узунлиги 14 чақиримга чўзилиб, ҳар сонияда 10 куб метр сув оқади. У ишга тушгач, 2500 таноб мавжуд экин майдонидан ташқари яна 5000 таноб янги ер очиб, деҳқончилик қилиш мумкин бўлади.

ПАХТА КЕРАК, БОҒ ҲАМ ЗАРУР

МУЗРАБОТ тумани ҳудуди илгари қақроқ чўл эди. Кейин у пахта, шоли ва бошқа экин майдонларига айланди. Энди боғдорчиликка зўр берилянти.

ТУМАН хўжаликлари мевали боғлар учун катта-катта майдонларни ажратмоқдалар. Чори Қувондиқов номли давлат хўжалигида 20 танобли токзор барпо этилди. Умуман, туман ҳудудидан ўтадиган йўлларнинг ҳам икки четида хурмо, анор, узум ва бошқа мевали дарахтлар ўстирилмоқда.

ОИЛАЛАРИ БИЛАН ДАМ ОЛИШАДИ

АНДИЖОН ип-газлама ишлаб чиқариш бирлашмаси «Чайка» деб номланган собиқ кашшофлар лагерини сотиб олди ва 10 миллион сўм сарфлаб қайта таъмирлади.

ҲОЗИР бу оромгоҳда вилоят марказидаги кийим-кечак, пойафзал, тикув ишлаб чиқариш бирлашмалари ишчи-хизматчиларининг болалари дам олишмоқда. Бирлашма бу ерга табиий газ олиб келиб, бино ва иссиқхоналар қургач, енгил саноат ходимлари оила аъзолари билан келиб ҳордиқ чиқарадиган бўлишади.

ЯНГИЛИКЛАР

АБИТУРИЕНТЛАР ДИҚҚАТИГА!

Эртага сиз «Халқ сўзи» ва «Народное слово» газеталарида республика Вазирлар Маҳкамаси қошидаги олий ўқув юртларига абитуриентлар қабул қилиш Давлат комиссияси томонидан тасдиқланган «Олий ўқув юртларига 1993 йилда талабаларни 1 курсга қабул қилиш тартиби ва қоидалари тўғрисидаги Низом», шунингдек, мутахассисликлар рўйхати ҳамда шу мутахассисликлар бўйича тест синовлари ўтказиладиган фанлар, тест синовларидан ташқари ўтказиладиган айрим ижодий танловлар рўйхатлари билан ҳам батафсил танишишингиз мумкин.

ЎЗБЕКИСТОН—УЛКАН ИМКОНИЯТЛАР МАМЛАКАТИ

(Давоми. Боши 1-бетда).

ётнинг тузилишини қайта қуришда давлатимизга кўмак берилиши тарафдори бўлиб турибди. Ҳозир бу ерда сармоя ва олисни кўзлаб маблағ сарфлаш учун ҳамма шароит бор. Бу маблағ ва сармоялар салмоқли самара бериши шубҳасиз.

Хўш, бизнинг тасарруфимизда нималар бор, савдо-саноат доираларига, ишбилармонларга ва барчага мақбул халқаро меъёрлар доирасида биз билан ҳамкорлик қилишни хоҳловчи ҳамма кишиларга нималарни таклиф қила оламиз? Менга ажратилган вақт доирасида бу саволларга қисқача жавоб беришга ҳаракат қиламан.

1. Ўзбекистон олтин ишлаб чиқаришнинг умумий ҳажми юзасидан дунёда саккизинчи ўринда ва аҳоли жон бошига олтин ишлаб чиқариш жиҳатидан бешинчи ўринда турибди. Мамлакатда топилган 30 та олтин конининг жами заҳираси 4000 тоннадан ошади. Аммо уларнинг атиги 10 тасидан фойдаланилмоқда. Ўзбек олтинининг сифати дунёдаги олий андозаларга мос келади, кейинги йигирма йил мобайнида унинг сифати ҳақида шикоят тушгани йўқ. Сўнгги икки йилда эса уч марта халқаро сифат соврини билан тақдирланди.

Ўзбекистонда катта заҳирага эга бўлган ўттизта уран кони бор. Ҳар йили 80 минг тонна мис қазиб оляпмиз, Ўзбекистондаги мис заҳиралари беҳисоб, қўрғошин, рух, вольфрам, литий ва бошқа стратегик муҳим нодир металларнинг йирик конлари ҳам бор.

2. Ўзбекистон ривожланган қудратли энергетика базасига эгадир. Аниқланган газ заҳиралари салкам икки триллион куб метрни ташкил этади, кўмир заҳиралари икки миллиард тоннадан ошади, 140 тадан кўпроқ нефть кони бор. Кейинги икки йил ичида очилган нефть ва газ заҳиралари энергия воситалари билан ўзимизни таъминлаш ҳақидагина эмас, уларни чет элларга сотиш ҳақида ҳам гапириш имконини беради.

3. Пахта — бизнинг асосий бойлигимиз экани ҳаммага маълум. Бутун Марказий Осиё икки миллион тоннага яқин пахта толаси етиштираётган бўлса, шунинг 1,5 миллион тоннаси Ўзбекистонга тўғри келади. Ўзбекистон пахта етиштириш жиҳатидан дунёда тўртинчи ўринда туради. Бизнинг пахтамиз Европа, МДҲ, Жануби-Шарқий Осиё мамлакатларида бажонидил харид қилинади.

Бу соҳадаги ҳамкорликнинг асосий йўналишлари — пахтани тўла қайта ишлашга эришишдан ва шу қимматли хом ашёни жаҳон бозорига манфаатли тарзда чиқариб сотишдан иборат.

4. Ўзбекистон собиқ Совет Иттифоқидаги барча мева-сабзавотнинг 60 фоизигача бўлган қисмини етиштириб, СССР мавжуд бўлган даврда сабзавот ва мева етказиб берувчи асосий манба бўлган эди. Ҳозир ҳам йилига 5 миллион тоннагача мева ҳосили олаётган мамлакатимиз бу соҳада ҳамкорлик қилишга тайёр. Биздаги сабзавот ва меваларнинг кўпи ўзининг таъми жиҳатидан ноёб ҳисобланади.

Бизнинг бу тармоқдаги асосий манфаатларимиз — мева-сабзавот маҳсулотини қайта ишлайдиган, сақлайдиган, ташиб берадиган, ўраш материаллари тайёрлайдиган корхоналар барпо этишдир.

5. Бизнинг мамлакатимиз транспортнинг ривожланган ички кўмакчи соҳаларига эгадир. Бироқ Ўзбекистон халқаро транспорт йўлларини ривожлантиришга жуда муҳтож. Қўшни мамлакатлар билан икки томонлама, шунингдек иқтисодий ҳамкорлик ташкилоти (ЭКО) доирасидаги кўп томонлама ҳамкорлик дунёдаги асосий транспорт йўлларига, шу жумладан денгиз йўлларига чиқиш мақсадини кўзлайди.

Биз транспорт қатнови тармоғини кенгайтириш юзасидан Афғонистон, Эрон, Покистон, Туркия, Хитой билан бир қанча битимлар тузганмиз. Олмония фирмалари билан автомобилда юк ташишни ривожлантириш соҳасида яхши ҳамкорлик йўлга қўйилди.

Замонавий алоқа воситалари тармоғини барпо этишда Ўзбекистон Япония, Олмония, Туркиянинг бир қанча фирмалари билан фаол ҳамкорлик қилмоқда. Аммо ҳали бу соҳада ва аввало алоқанинг истиқболли турларини ривожлантиришда жуда катта имкониятлар бор.

6. Ўзбекистон сайру саёҳатни ривожлантириш учун ажойиб имкониятларга эгадир. Самарқанд, Бухоро, Хива каби ўзбек шаҳарлари бутун дунёга машҳур. Қадим замонларда «Буюк ипак йўли» шу шаҳарлар орқали ўтган. Республика ҳудудида тўрт мингтадан кўпроқ монументал меъморлик ёдгорликлари бор, уларнинг кўплари ЮНЕСКО муҳофазасига олинди — табиат-иқлим шароитлари саёҳатчиларни қишин-ёзин қабул қилиш имконини беради.

7. Кенг ҳамкорлик, барқарор иқтисодий алоқалар банк, суғурта муассасаларининг замонавий тармоғини, молия-пул тизимини ислоҳ қилишни талаб этади, албатта. Республикада хорижий сармоя иштирокида банклар таъсис этиш имконияти қонун йўли билан белгилаб қўйилган. Биз билан Швейцария (ЮБС, кредитсвис), Олмония (дойчеюанк) банклари ўртасида иш юзасидан яхши алоқалар ўрнатилган, биз валюта тарзидаги олтинимизни гаров тариқасида шу банкларда сақлаяпмиз. Шунингдек, Европа тиклаш ва тараққиёт банки ҳамда жаҳон банки билан ҳам алоқамиз бор. Бу соҳа учун мутахассислар тайёрлашга алоҳида аҳамият бераяпмиз.

8. Орол муаммоси мамлакатимизга ёки Марказий Осиёгагина тааллуқли бўлиб қолмай, жаҳоншумул муаммо ҳамдир. Оролбўйидаги экология вазиятининг мушкуллашуви оқибатлари бутун ер куррасига таъсир қилиши мумкин. Бизга берган ёрдамлари учун Олмония ҳукуматига, турли мамлакатлардаги ҳукуматларга қарашли бўлмаган бир қанча ташкилотларга ташаккур билдирмоқчимиз. Шу билан бирга жаҳон ҳамжамиятининг куч-ғайратларини бирлаштириш зарур, деб ҳисоблаймиз. Чунки бу кулфат эртага бундан ҳам мусибатли оқибатларни келтириб чиқариши мумкин.

Муҳтарама хонимлар ва муҳтарам жаноблар!

Ўзбекистон Республикаси амалий ҳамкорларга ҳурмат ва ишончга асосланган тенг, ўзаро манфаатли ҳамкорликка тайёр. Ҳозир республикада хорижий фирмалар билан биргаликда ташкил этилган мингга яқин корхона ишлаб турибди. Американинг «Ньюмонт», Олмониянинг «Мерседес-бенц» ва «Сименс», Жанубий Кореянинг «ДЭУ» ва «Самсунг», Япониянинг «Мицибуси», Франциянинг «Эльф-акитен» каби жаҳонга машҳур компаниялари, Туркия, Италия ва бошқа мамлакатларнинг фирмалари Ўзбекистонда қўшма корхоналар барпо этганлар ва барпо этмоқдалар.

Биз Ўзбекистон билан узоқ муддатли алоқа ўрнатмоқчи бўлганлар учун жуда қулай шароит яратиб беришга шай бўлиб турибмиз, чунки иқтисодий ҳамкорлик — давлатлар ўртасидаги алоқаларнинг, одамлар тинчлиги ва фаровонлигининг асосий омили эканига ишончимиз комил.

Ташқи сиёсатимизнинг асосий йўналишлари ва қоидалари ҳақида икки оғиз сўз. Биз энг катта халқаро ташкилотларга, шу жумладан БМТга, қўшилмаслик ҳаракатига, Европада хавфсизлик ва ҳамкорликка бағишланган кенгашга, халқаро молия муассасаларига аъзо бўлдик. Ташқи сиёсий фаолиятимизга суверенитетни ҳурмат қилиш, барқарорликни ва ички ишларга аралашмасликни ҳимоя қилиш, атом қуролини ва бошқа турдаги оммавий қирғин воситаларини тақиқлаш ва оммалаштирмаслик қоидалари асос қилиб олинган. Биз тажовузкор коммунистик ақидапарастликка барҳам бердик ва минтақада ашаддий фундаментализмга асосланган ҳар қандай доктриналарни тарқатиш йўлидаги уринишларга қатъиян қарши турамиз.

Тожикистондаги ва унинг атрофидаги аҳвол бизни жуда ташвишлантирмоқда. Тожикистондаги фуқаро урушининг хатарли оқибатларини бартараф этиш юзасидан БМТ номига қилган мурожаатимизга амалий жавоб берган БМТ Бош котиби Бутрос Ғолий жанобларидан миннатдормиз. Шу билан бирга, бизнинг назаримизда Европа тожик халқининг бошига тушган кулфатга бепарво қарамоқда. МДҲ ммлакатлари ўртасида чегаралар йўқлиги эътиборга олинса, бу ердаги воқеаларнинг салбий тарзда ривожланиши Афғонистондан ва бошқа қўшни мамлакатлардан наркотик моддалар ва қурол-яроғ экспорти кўпайишини билдиради. Аслида наркотик моддаларни Шимолга ташиш учун кўприк вужудга келади. Бу эса Европа учун таҳликали муаммоларни келтириб чиқармоқда ва келтириб чиқараверади.

Бутун минтақада, шу жумладан Афғонистонда барқарорликни таъминлаш Тожикистондаги барқарорликнинг омилларидан бири эканини тушунамиз. Ўзбекистон ҳукумати мана шундай барқарорлик шароитини яратиш учун Афғонистон, Эрон, Туркия, Ҳиндистон ва Покистон билан яхши қўшничилик муносабатларини изчиллик билан йўлга қўйиб келмоқда. Биз Тошкент шаҳрида доимий ишлайдиган кенгаш тузилишини муҳокама қилишга тайёрмиз. Унда ишлаш учун минтақа мамлакатларининг вакилларини, шунингдек манфаатдор давлатлар ва ташкилотлардан кузатувчиларни таклиф қилиш мумкин бўлур эди.

Назаримда, бундай кенгашнинг тузилиши одамларнинг муносиб ва осойишта яшаши учун, иқтисодий ислоҳотларни муваффақиятли ўтказиш ва мустаҳкамланиб бораётган демократик меъёрларни қўллаб-қувватлаш учун шароитни таъминлаш йўлида биргаликдаги саъй-ҳаракатларнинг асоси бўлур эди.

Эътиборингиз учун ташаккур. Саволларга жавоб қайтаришга тайёрман.

ИСЛОҲОТЛАР МУВАФФАҚИЯТИ— ИСТИҚЛОЛ КАФОЛАТИ

(Давоми. Боши 1-бетда).

Ҳар бир мустақил давлат ўз миллий валютасини хоҳлаган пайтда муомалага киритиш ҳуқуқига эга. Бироқ қўшни республика ҳисобига бўлмаслиги керак. Фуқаролар эса товар билан таъминланмаган пулларга алданмасинлар. Четдан оқиб келаётган бугунги «Рубль» эртага қуруқ қоғозга айланиб қолиши ҳеч гап эмас.

Ислоҳотларни амалга ошириш ва уларнинг натижасига масъул бўлган ҳокимлар, идора, ташкилот, муассаса ва корхона раҳбарлари фаолияти энди янгича мезонлар билан ўлчанади. Ўзбекистонда бозор муносабатларига ўтишнинг бешта тамойилидан бири — давлатнинг ислоҳотчи бўлишидан англашиладиган яна бир тушунча бор. У ҳам бўлса, раҳбар шахснинг ислоҳотларни амалга оширишдаги ўрнидир.

Мамлакатимиз Президенти Қашқадарё вилояти фаоллари билан учрашган чоғида мазкур омилга алоҳида урғу берди. Мен, деди Президент, Қашқадарёга келишдан олдин вилоят халқ хўжалигининг шу йилнинг дастлабки беш ойи якунлари билан танишиб чиқдим. Ютуқлар ҳам бор, албатта. Лекин бугунги кун талабига кўра, ҳар бир натижа ёки кўрсаткичга танқидий кўз билан, янгича мезонлар билан қарашни ўрганишимиз керак. Айниқса, ҳаёт ислоҳотларни талаб қилаётган, меҳнатга муносабат ўзгараётган пайтда ҳар бир раҳбар ўз камчиликларини юқоридан бирор комиссия ёки тафтишчи келиб кўрсатиб беришини кутиб ўтирмасдан, ўзи кўра билиши лозим. Бугун давлатга гўшт ёки сут топшириш режаси бажариляптими-йўқми, деган талабни қўядиган замонлар ўтиб кетди. Раҳбарлар фаолиятига баҳо беришда: у ислоҳотларни қандай тушунади, замон талабига яраша ташаббускор бўлишга, иш юритишга тайёрми-йўқми, деган саволни қўйиш вақти келди. Бугун ҳокимлар Ўзбекистоннинг ўз тараққиёт йўли бор, деган гапни қандай тушунади? Улар бозор муносабатларига ўтиш тамойилларига қай даражада амал қиляпти?

Мамлакатимиз Президенти бундай саволларни ўртага ташлар экан, ўтиш ёки ислоҳот жараёнида биринчи раҳбар тамойилини илгари сурди. Ҳозирги даврнинг етакчи хусусиятларидан бири — воқеалар ҳайратланарли даражада шитоб билан кечмоқда. Давримизнинг бир куни мазмун-моҳияти билан йилларга татигулик. Боз устига, бу ўзгаришлар бирйўла ижтимоий, иқтисодий, сиёсий ва маънавий соҳаларни, одамларнинг кундалик турмуши ва руҳиятини қамраб олмоқда. Бундай объектив жараёнларни бошқаришда субъект — биринчи раҳбар масъулдир. Бугунги кунда ўйлаб тўғри босилган ҳар бир қадам эртанги муваффақиятлар гарови бўлиши, хато ва камчиликлар эса ҳалокатли оқибатга олиб келиши мумкин. Энди эскича ишлаб ҳам, яшаб ҳам бўлмайди. Хато қилган раҳбарни халқ кечирмайди.

Қашқадарёнинг мамлакатимиз иқтисодиёти, ижтимоий-сиёсий, маданий ҳаётидаги ўрни бўлакча. Бу ердаги кайфиятни билиш республикамизнинг аксарият қисми аҳолиси кайфиятини билиш демакдир. Афсуски, Қашқадарёда ислоҳотларнинг амалга оширилиши суст, мутлақо қониқарсиз. Фақат ғўзани культивация қилиш тўғрисидаги тажрибаю билимлар билан энди раҳбарлик қилиб бўлмайди.

Вужудга келган ижтимоий-иқтисодий муаммоларни ҳал этишни пайсалга солиш ярамайди. Ҳар бир иш суръати, аввало, унинг бошида турган биринчи раҳбарга боғлиқ.

Ҳар бир вилоятдаги вазиятни унинг маъмурий маркази қиёфасидан ҳам билиш мумкин. Ўзбекистон Президенти Қарши шаҳрига келганида шаҳар дарвозаси бўлмиш аэропорт қоп-қоронғи эди. Қарши шаҳар ҳокимидан бунинг сабаби сўралганда, дарахтлар ўсиб кетиб, прожекторларни тўсиб қўйди, деб баҳона қилишдан нарига ўтмади. Прожекторларни дарахт тўсиб қолган бўлса, шаҳарнинг бош майдони нега қоронғи, нега у ердан файз кетиб, алафзорга айланган? Бу савол ҳам жавобсиз қолди. Қарши шаҳрининг бош майдони бир вақтлар одамлар ҳордиқ чиқарадиган, кечқурунлари сайр этадиган сўлим манзил эмасмиди? Ҳар кун шу майдон орқали ишга қатнайдиган шаҳар, қолаверса, вилоят ҳокими қаёққа қараяпти?

Янги иш услубига ўтмаган, миллий истиқлол мафкурасини тўла англаб етмаган, халқ манфаатлари йўлида кўкрагини қалқон қилишга тайёр раҳбарлар бўлмаса, ислоҳотлар бир жойда депсиниб тураверади. Шаҳрисабз туманида Жўра Элбоев номидаги жамоа хўжалигининг раиси пахта навини айтишда хато қилмади. Аммо даромад ва иш ҳақи нима эканини фарқлай олмади. Деҳқонлар даромадини кўпайтириш манбаларини санай билмади.

Бугун раҳбардан талаб қилинадиган нарса ташаббускорлик, илғор меҳнат маданияти тажрибасини жорий этишда фидойилик, одамлар кайфиятини билиш, улар ташвиши билан яшаш, янги иш жойларини яратиш, халқнинг маънавий ва моддий фаровонлигини таъминлашдир.

Президент кадрлар фаолиятига баҳо бериб, уларни уч тоифага бўлди. Биринчи тоифа — эски тузумни қўмсаб юрган кишилар. Иккинчиси, энг хавфлиси — имонсиз, эътиқодсиз кишилар. Бундайларга ватан манфаати бегона, улар шахсий ҳузур-ҳаловат, мансаб учун ҳеч нарсадан тоймайдилар. Ватан манфаати, мустақиллик манфаатини ҳамма нарсадан устун қўядиган, қалбида ўти ва эрк туйғуси бор, ғайратли, куюнчак яна бир тоифа кадрлар борки, менинг бутун умидим ва ишончим ана шулардан, деди Президент. Булар ҳозирча озчиликни ташкил этади, тажрибалари ҳам кам. Лекин мен Президент сифатида етишиб келаётган мана шу фидойи, қалби олов авлод вакилларининг жойларда раҳбарлик қилишини истайман. Ҳар бир раҳбар биз таклиф этаётган ислоҳотларни қалбдан ҳис этсин, уни бажаришга қодирми-йўқлигини ўйлаб кўрсин, қадамини шунга қараб қўйсин.

Ислоҳотлар жабҳаси кенг. У нафақат иқтисодиётни, балки сиёсий ва маънавий соҳаларни ҳам қамраб олади. Ҳеч бир соҳа эътибордан четда бўлмаслиги керак. Айниқса, маънавият билан жиддий шуғулланиш вақти келди. Мустамлака мафкураси сарқитларидан тезроқ воз кечиш лозим., Илгари ўзбекни фақат пахтакор, чорвадор, чўпон, сувчи деб ҳақоратомуз гапириш урф бўлган эди. Бу ҳол ҳозир ҳам учрайди. Бундай йўл тутишдан мақсад ўзбеклардан фақат ишчи кучи сифатида фойдаланиш эди. Ваҳоланки, ўзбеклар орасидан дунёга машҳур олимлар, адиблар, санъаткорлар етишиб чиққанини ҳамма билади. Лекин уларни ҳеч ким эсламасди. Миллий истиқлол мафкураси деганда бундан буён миллатимизни камситадиган бирёқламаликдан қутилиб, ёшларимизни миллатимиз равнақи учун зарур бўлган барча касбларга йўналтириш тушунилади.

Мамлакатимиз Президенти Хоразм вилояти ёшлари билан йўл-йўлакай учрашиб, ораларингизда аскар бўлишни истовчилар ҳам борми, деб сўраганида худди шуларни назарда тутган эди. Бизга бугун фақат деҳқон ёки ишчиларгина эмас, мустақиллик ҳимоячилари — малакали зобитлар ҳам, халқимизнинг маънавияти камол топишига хизмат қиладиган етук асарлар яратувчи адиблар ҳам, миллий ғурурни тарбияловчи мукаммал шеърлар ҳам, санъат асарлари ҳам керак. Энди нуқул пахта ҳақида баҳслашмасдан, халқимиз маънавиятини юксалтиришга эътиборни кучайтирайлик. Комил инсонлар билангина юртимиз баркамол бўлиши, азалий куч-қудрат ва шуҳратимизни тиклашимиз мумкинлигини унутмайлик.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг матбуот хизмати

ШУҲРАТ (Ғулом АЛИМОВ)

Ўзбек адабиёти оғир жудоликка учради. Атоқли адиб, Ўзбекистон халқ ёзувчиси Шуҳрат (Ғулом Алимов) узоқ давом этган касалликдан сўнг 76 ёшида вафот этди.

Шуҳрат 1918 йилда Тошкент шаҳрида туғилди. Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика институтида таҳсил олиб, адабиётга шоир сифатида кириб келди. Унинг дастлабки шеърлари 1935 йилда эълон қилиниб, илк достонлари билан эл назарига тушди. Шуҳрат баракали ижод қилди. Ундан йигирмага яқин шеърий тўплам мерос бўлиб қолди, кўплаб шеърлари қўшиқ бўлиб жаранглмоқда.

Шуҳрат йирик насрий асарлари билан ҳам ном қозонди. Унинг «Шинелли йиллар» (1958), «Олтин зангламас» (1965), «Жаннат қидирганлар» (1968) романлари адабиётимиз хазинасидан муносиб ўрин олди. У адабиётимизда драматург сифатида ҳам машҳур. Адибнинг «Беш кунлик куёв», «Она қизим» каби асарлари томошабинлар олқишига сазовор бўлди.

Шуҳрат моҳир таржимон эди. Унинг жаҳон адабиёти мумтоз вакиллари Х. Хайне, А. С. Пушкин, А. Мицкевич, Т. Шевченко, Н. Бараташвилидан қилган таржималари шеъриятимизнинг боқий мулки бўлиб қолди.

Шуҳрат оғир ва мураккаб ҳаёт йўлини босиб ўтди. У иккинчи жаҳон уруши жабҳаларида жанг қилди, қатағон йилларининг жабру жафосини чекди. Лекин ҳамиша ҳалол ва ҳақгўй адиб, самимий ва диёнатли инсон бўлиб қолди, ўз халқи, ўз ватанини астойдил севиб яшади, толмас ғайрат, жўшқин эҳтирос ила ижод қилди.

Адибнинг ижоди бир қатор орден ва медаллар, фахрий ёрлиқлар билан тақдирланди. У Ўзбекистон халқ ёзувчиси деган юксак унвонга сазовор бўлди.

Эл севган адиб, оташқалб инсон, ёш қаламкашларнинг меҳрибон мураббийси Шуҳратнинг ёрқин хотираси унинг дўстлари ва мухлислари қалбида ҳамиша яшаб қолади.

И. Каримов, А. Муталов, И. Жўрабеков, М. Қорабоев, М. Умурзоқов, А. Фозилбеков, Э. Ҳайитбоев, О. Ёқубов, Саид Аҳмад, Шукрилло, Э. Воҳидов, Жамол Камол. А. Орипов, Ё. Аҳмедов, Б. Қориева, Р. Аҳмедов.

ЭШИТМАДИМ ДЕМАНГЛАР

ФАКТЛАР * ВОҚЕАЛАР * ЯНГИЛИКЛАР

650 МИНГ СЎМЛИК ЙЎЛКИРА

ВЛАДИВОСТОК — Омск рейси билан учиб бораётган аёл самолёт Иркутскдаги оралиқ аэропортдан тезроқ ҳавога кўтарилиши учун ҳамёнидан нақд 650 минг сўм санаб берди.

БУНДАЙ бойваччаларнинг кўпайиб кетгани энди ҳеч кимни ажаблантирмай қўйди. Қолаверса, пулни пул чақиради. Аёл 650 мингнинг баҳридан ўтмаганда вақтдан ютқазиб, катта моддий зарар кўрарди.

Самолётга ёнилғи қуйиш учун экипажда чек дафтарчаси ҳам, нақд пул ҳам йўқлиги сабабли аэропорт маъмурияти ёнилғи беришдан бош тортди. Аёл бу муаммони бир зумда эркакчасига ҳал этди. «Интерфакс» агентлигининг хабарига кўра, самолёт манзилга вақтида етиб келгач, Омск авиакомпанияси аёлга пулини қайтарди ва кечирим ҳам сўради.

ГОРБАЧЕВНИ ДЕБ...

СОБИҚ президентнинг ўтган йил ноябрь-декабрь ойларида Лотин Америкаси бўйлаб сафари «Коллоквиум» жамғармасини тўла инқирозга учратди.

ГОРБАЧЁВНИНГ бу сафари уни уюштирган жамғармага шу даражада қимматга тушдики, унинг директори Хорхс Ромеро ўз жонига қасд қилишдан бошқа чора тополмади. Ромеронинг ўлими олдидан ёзиб қолдирган васиятномасида шундай сўзлар ҳам битилган эди: «Михаил Горбачёвнинг «Коллоквиум» томонидан Лотин Америкасига уюштирилган ташрифи жамғарманинг тўла ҳалокати билан тугади».

ИККИ ЖИНОИЙ ИШ

ХАБАРОВСКДАГИ Краснофлотск тумани ички ишлар бошқармасида Владимир Ильич Ульянов билан Михаил Сергеевич Горбачёвнинг жиноий ишлари кўрилди.

БИРИНЧИСИ — илгари судланган, хонадонни ўмаргани учун қўлга олинган. Иккинчиси — текинхўрлиги учун ушланган.

«Постфактум»нинг хабар беришича, Хабаровскда XX аср арбобларига адаш бўлмиш яна ўнга яқин майда-йирик жиноятчилар яшар экан.

УН ТУРТ ЁШЛИ ЮБИЛЯР

ТАТАРИСТОНДАГИ Юдино қишлоғилик 14 ёшли уч бола ўз тенгдоши бўлган 8-синф ўқувчисини «ўғирлаб» кетиб, ишончли жойга яшириб қўйди ва ота-онасидан бир миллион сўм тўлов пули талаб қилди.

ҚОЗОН шаҳар миршаблари Москва районидаги хонадонлардан биридан қимматбаҳо буюмларни ўмариб кетган «аёл»нинг изидан тушишди. Уйига бостириб киришган пайтда ўғри «аёл» дугоналари даврасида 14 ёшга тўлганини нишонлаётган экан.

УМАР ҲАЙЁМ ШОИРМИ Ё ТАҚВИМЧИ?

ҚАРАНГ, биз шу пайтгача оташин шоир сифатида эъзозлаб келадиган аждодимиз Умар Ҳайём тақвим ҳам кашф этган экан.

ЭРАМИЗНИНГ 46 йилида, яъни Юлий Цезар ҳукмронлиги даврида юлиан йил ҳисоби жорий этилгани маълум. 1582 йилга келиб эса Рим папаси Григорий XIII жаҳон соатини григориан йил ҳисобига буриб қўйди. Юлиан тақвими бўйича йил ҳисоби юритилганда вақт 128 йилда, григориан тақвими бўйича 3.300 йилда бир кеча-кундуз ортда қолади. Ҳолбуки, григориан йил ҳисоби жорий этилишидан 500 йил (!) илгари Умар Ҳайём шундай тақвим тузган эдики, унинг ҳисоби бўйича вақт 4.500 йилда бир кеча-кундуз фарқ қиларди.

Афсуски, ўша пайтда мавжуд бўлган ҳамма тақвимлардан ўзининг анча аниқлиги билан устун турган бу йил ҳисоби эътибордан четда қолиб кетди.

ЯНГИЛИКЛАР

• Муштарий таклифи

ҲИЖРИЙ-ҚАМАРИЙ ТАҚВИМ ҲАМ НИШОНЛАНСА

Яратганга беадад шукрлар бўлсинки, мустақиллик туфайли ҳижрий-қамарий ҳисобнинг тўққизинчи ойи бўлган муборак Рамазони Шарифни катта эҳтиром билан кутиб олдик. Ҳижрий-шамсий ҳисоб бўйича келадиган Наврўз байрамини ҳам ҳар йили чексиз қувонч билан қарши олаяпмиз. Айниқса, Рамазон ҳамда Қурбон ҳайитлари Президентимиз Ислом Каримов Фармони билан дам олиш куни, деб эълон қилинганлиги юртимиз фуқароларининг кўксини осмон қадар юксалтирди, десак муболаға қилмаган бўламиз. Шу масалада яна битта таклиф ҳамда илтимосимиз бор эди: ҳижрий-қамарий ҳисобидаги янги йилни ҳам алоҳида нишонласак. Чунки мелодий — 1 январь, ҳижрий-шамсий — Наврўз (21 март) кунини ҳамма беш бармоқдек билади. Аммо ҳижрий-қамарий ҳисобнинг қачон бошланишини биров билса, биров билмайди. Шунинг учун 20 июнь, якшанба куни кирадиган ҳижрий-қамарий тақвимдаги янги йилни ҳам бошқа ҳисоблардагидек алоҳида қайд қилсак. Бу борадаги таклифимиз кўпчиликка маъқул келади, деб ўйлаймиз.

Ваққосхон НАЗИРОВ.
Зангиота райони.

КЎНГИЛДАГИ ГАПЛАР АЙТИЛДИ

Республика Хотин-қизлар комитети ташаббуси билан жамоат ва санъат арбоблари, меҳнат фахрийлари, Қаҳрамон она ҳамда Улуғ Ватан уруши қатнашчилари билан учрашув ўтказилди. Уни комитет раиси, Ўзбекистон халқ депутати Ҳалима Худойбердиева олиб борди.

Сўзга чиққан халқ артистлари Ҳалима Носирова, Сора Эшонтўраева, 22-болалар уйининг директори, Ўзбекистон халқ депутати Антонина Павловна Хлебушкина, хотин-қизлардан чиққан биринчи ўзбек парашютчиси ҳамда машинисти Башорат Мирбобоева ҳамда Ўзбекистон Театр арбоблари жамияти раиси Берноҳра Қориева йиғилганларга ўзбек халқи ва аёллари босиб ўтган йўл, истиқлол ҳадя этган рўшнолик ҳақида сўзлаб бердилар, кўнгилдаги фикр-мулоҳазалари билан ўртоқлашдилар. Учрашувда Президент Ислом Каримов Фармони билан таъсис этилган «Соғлом авлод учун» ордени ҳамда жамғармаси республика келажаги ва тараққиётининг муҳим омили бўлган соғлом авлодни камол топтиришга хизмат қилажаги алоҳида таъкидланди. Учрашув сўнггида Қундуз Миркаримова, Замира Суюнова, Султонпошша Ўдаева, Мавлуда Дадажонова каби санъаткорлар дилрабо қўшиқ ва рақслари билан йиғилганларни хушнуд этишди.

НИЛУФАР,
Тошкент шаҳар хотин-қизлар комитети Ижодкор аёллар уюшмаси раиси.

ЮГУРУВЧИ КУНИ

Халқаро Олимпиада комитетининг қарорига биноан ер куррасидаги спорт жамоатчилиги 23 июнь куни енгил атлетика соҳасида оммавий югуриш ўтказади. Бу тадбир Олимпиада Югурувчилар куни доирасида ташкил этилган бўлиб, икки шонли санага бағишланган. Чунончи, келгуси ёзда Халқаро Олимпиада комитетининг 100 йиллиги, яна икки йилдан сўнг — 1996 йилда эса замонавий Олимпиада ўйинлари тикланган куннинг юз йиллиги нишонланади.

Югурувчилар куни Ўзбекистонда ҳам биринчи марта 23 июнда ўтказилади. Бу ҳақда республика Физкультура ва спорт давлат комитети ҳайъати билан миллий олимпиада комитети ижроқўми қўшма мажлисида қарор қабул қилинган. Бу йилдан бошлаб уч йил давомида ўтказиладиган оммавий тадбирлар аҳоли орасида олимпиада ғояларини, олимпиада ҳаракатини ва улар билан боғлиқ маънавий ҳамда эстетик қадриятларни кенг тарғиб қилиши керак. Енгил атлетика тадбири ҳақли равишда саломатликни сақлашнинг энг осон воситаси бўлмиш соғломлаштирувчи югуриш байрами ва унинг кўргазмали тарғиботига айланади. Унда иштирок этишга ёши ва спорт малакасидан қатъи назар барча хоҳловчи кишилар таклиф этилади. Соғломлаштириш югуришлари вилоятларда, туманларда, шаҳарларда, колхоз ва совхозларда, корхоналар ва ташкилотларнинг жисмоний тарбия жамоаларида, мактабларда, ёзги соғломлаштириш лагерларида бўлиб ўтади. Ҳатто болалар боғчаларининг тарбияланувчилари ҳам стартга чиқадилар.

Тадбир қатнашчиларини эсдалик совғалари, мукофотлар кутади, лекин энг қимматбаҳо соврин — саломатлик ва бардамликдир.

(ЎзА мухбири).

ВИЛОЯТ КЕНГАШИ СЕССИЯСИ

Термизда халқ депутатлари Сурхондарё вилоят кенгашининг сессияси бўлиб ўтди. Унда республика Олий Кенгаши ўн иккинчи сессиясининг якунлари ҳамда Ўзбекистон Президенти Ислом Каримовнинг шу сессияда сўзлаган нутқлари ва «Янги уй қурмай туриб, эскисини бузманг» китобида баён этилган йўл-йўриқлар асосида ижтимоий-иқтисодий ривожлантиришни жадаллаштириш вазифалари муҳокама этилди. Вилоят ҳокими Ж. Норалиев ана шу ҳақда маъруза қилди.

Сессияда вилоят ҳокимлигининг 1992—95 йилларга мўлжалланган ҳаракат дастури қандай бажарилаётгани ҳам кўриб чиқилди.

Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги давлат назорат қўмитасининг раиси М. Мирқосимов сессияда сўзга чиқди.

(ЎзА).

Олдимизда турган энг муҳим масала, бу—миллий истиқлол мафкурасини яратиш ва ҳаётимизга татбиқ этишдир.

Ислом КАРИМОВ.

Она заминимизда етмиш йилдан ортиқроқ ҳукм сурган шўро империясининг бизга етказган талафоти бойликларимиз талаб кетилгани, иқтисодиётимиз издан чиққани, ягона денгизимизнинг қуригани билангина ўлчанмайди, кўрган энг катта зараримиз, бу—асрий қадриятларимиздан, миллий маънавиятимиздан айрилиб, таги пуч мафкуранинг қули бўлиб қолганимиз ҳамдир.

Шукроналар бўлсинки, кўксимизга озодлик шабадаси тегди, оёғимизу фикримизга солинган кишанлар парчаланиб кетди.

Мана шу ўринда гап миллий ғояга келиб тақалади. Хўш, у қандай бўлмоғи керак? Ўзбекистон деб аталган улкан кема қайси маёқ сари сузмоғи лозим? Табиатан бир-бирига ўхшамаган, ҳар бири ўзгача дунё бўлган, турлича тарбия топган кўп миллатли Ўзбекистон фуқароларини ўзига ром этадиган, юрагидан жой оладиган мустақиллик мафкураси қандай шаклланади? Бугун кўпчиликни ана шу савол ўйлантирмоқда.

Республика Президенти Ислом Каримов «Ўзбекистоннинг ўз истиқлол ва тараққиёт йўли», «Ўзбекистон — келажаги буюк давлат» рисолаларида истиқлол мафкураси, уни шакллантириш борасидаги фикрларини баён этди. Кейинчалик, ёзувчилар билан бўлган мулоқотда, республика Олий Кенгашининг сессиясида сўзлаган нутқларида бу масалани яна ўртага қўйди. Уни ривожлантириш, ҳал этиш, аввало, ҳар бир миллатнинг гули — ижодкорлар ва зиёлиларнинг вазифаси эканини таъкидлади: «Мақсад дегани — халқни, миллатни бирлаштирувчи, йўлга бошловчи бамисоли бир байроқ. Бу байроқ бутун Ўзбекистон халқининг руҳини, ғурур-ифтихорини, керак бўлса қудратини, орзу-интилишларини мужассамлантирадиган улуғ кучдир. Давлатимизнинг, халқимизнинг, эл-юртимизнинг мақсади ўзининг улуғворлиги, ҳаётийлиги ва ҳаққонийлиги билан ҳаммамизни жалб этадиган бўлмоғи лозим. Токи, халқни халқ, миллатни миллат қила билсин, қўлимиздаги буюк бир қуролга айлансин».

Дарҳақиқат, инсон мақсадсиз яшай олмайди. Қалбида шундай эзгу туйғуси — аъмоли бўлган одамгина турмушнинг барча аччиқ-чучукларига бардош беради. «Мақсад на эрди, жаҳона келдинг, кайфиятинг баён этиб кет», дейди Нодирабегим. Шоиранинг бу теран сўзлари бизга қарата бугунги кунларимиз ҳақида айтилгандай!

Ўзбекистон Миллий ахборот агентлиги турфа соҳа вакиллари, турлича қарашга эга бўлган юрт фарзандлари, зиёлилардан бир гуруҳини Ватан, истиқлол, миллий мафкура ҳақидаги суҳбатга чорлади.

МАҚСАД НА ЭРДИ, ЖАҲОНА КЕЛДИНГ?

ЭЛ ЎЗИНИНГ КИМЛИГИНИ ТАНИСИН

Турсуной СОДИҚОВА,
шоира, Андижон вилояти хотин-қизлар қўмитасининг раиси

Палаги тоза Шарқмиз: жисмимизда мудраб ётган булоқларни уйғотмоқ зарур. Демоқчиманки, қўллаяжак тарбиямиз яратувчигина эмас, қўзғотувчи бўлади. Бутунлай янгисини бунёд қилиш мушкул, мана, етмиш йил жараёнида чала ўрис бўлдик, холос. Ёт мафкуранинг бизга сингиши секин кечди. Боиси — томиримиздаги наслий иқлим қайтаргич бўлиб турди. Аслимизга қайтишимиз, иншооллоҳ, нисбатан тез бўлажак.

Бунинг учун, менинг назаримда:

Ҳозир ўрта мактаб курсисида ўтирган болалардан бўладиганини ажратиб, уларнинг камоли учун ҳамма шароитни яратиш; қайси соҳанинг бошини тутмоғидан қатъи назар, салоҳиятли ёшларнинг ҳаммасига Шарқ ва Ғарб тилларини қатъий талаб асосида ўргатмоқ лозим;

Маданиятимиз тарихини оддий халқ қатламлари орасига олиб кириш керак. Бунинг учун адабиёт, театр ва матбуот қаро терга тушиши лозим. Ҳосила: эл ўзининг кимлигини танийди!

Болаларимиз миллатпарвар бўлиб ўссин, қадим Шарқнинг энг гўзал анъаналарини келажакка тўкис топширадиган садоқатли дастёр бўлсин. Бунинг учун биз уларга миллий маданиятимизнинг ҳамма жозибасини таништирмоғимиз керак;

Ота-боболарнинг руҳи яшайдиган жой — Ватандир. Бу тупроқ менга чексиз қувват бериб туради — отам бўлиб суяйди, онам бўлиб овутади. Боламни оёққа турғизади, дон сепсам, нон беради.

Ватан олдидаги ягона қарзимиз — биздан кейин келаётганларга ҳам шу муҳаббатни юқтиришдир!

Истиқлолга етмак осон бўлибдими! Аллоҳ энди мадад қилсин, уни маҳкам ушлаб қолайлик! Яхши емасак, майли, яхши киймасак, минг марта майли! Фақатгина эртага менинг набирам «Мана бу нонни ўзим яратдим, уни энди ўзим ейман», деса бўлди! Энди бизнинг вазифа ўз қўлимиз билан яратмоқ, яратмоқ ва яна яратмоқдир! Бу жараён қийин кечади: томирлар тортишади, суяклар зирқирайди, ўз андозамиз билан экилган неъматлар етилгунча орада тангликлар бўлади! Булар бари камолотга олиб борадиган, ўтилиши шарт бўлган табиий ва мажбурий йўлдир!

ИНСОН ЁРУҒЛИККА ИНТИЛИБ ЯШАЙДИ

Нурислом ТУХЛИЕВ,
Қомуслар бош таҳририятининг бош муҳаррири

«Совға қилинган» эски мафкурадан халос бўлмоқдамиз. Янги миллий ғоя, мафкура эса ҳали йўқ. Бу бўшлиқ тўлдирилиши керак, чунки у узоқ давом эта олмайди. Жамият қонуни шундай. Янги мафкура шаклланмас экан, коммунистик ёки мутаассиблик таҳдиди сақланиб қолаверади.

Хўш, мустақил давлатимиз қандай ижтимоий, иқтисодий, сиёсий тузумга интилмоқда? Жамиятни идора этишда хусусий мулкка, рақобатга, бошқа мулк шаклларига қандай ўрин ажратилади? Ана шу каби саволларнинг жавоби миллий мафкуранинг асосини ташкил этиши керак.

Ватан — менимча, инсон ва унинг аждодлари киндик қони тўкилган жой. Қаранг, Америкада туғилган ўзбек ҳам Ўзбекистонни она ватаним, дейди. Нега? Ахир, у бу тупроқда туғилмаганку? Демак, Ватан—ота юрт, аждодлар хоки бўлган тупроқ. Аммо Ватан фақат жуғрофий-ҳудудий тушунчагина эмас. Ватан, аввало, қалбга ўрнашган, қонда кезган муқаддас ахлоқий туйғу ҳамдир. Ватан — ягона. Шунинг учун Ватаннинг катта-кичиги ҳам, бой-камбағали ҳам бўлмайди. Ватан танланмайди.

Қандай жуғрофий кенгликда яшаганимиз ва яшаётганимиздан қатъи назар, Она-ватан ҳақидаги тушунчам ўзгаргани йўқ. Ватанни илк бор мен соғинч шаклида ҳис этганман. Ўқиш учун Самарқандга келиб, у ерда ота-онамни, қишлоғимни соғиниб Ватан ҳақида ўйлай бошлаганман.

Агар СССР таркибида қолганимизда ҳам дастурхон бугунгидан ободроқ бўлиши даргумон эди. Чунки бозор иқтисодиётига мустақилликдан сал олдинроқ ўта бошлаган эдик. Бунга ҳаёт зарурати туфайли келиб қолган эдик. Бойликлардан пала-партиш, очкўзлик билан фойдаланиш иқтисодиётни боши берк кўчага етаклади. 80-йилларнинг иккинчи ярмидан эътиборан ўз оёғимиз билан иқтисодий, молиявий таназзулга кириб келдик. Табиий ресурсларнинг таги кўриниб қолди. Хўш; истиқлол бизга нима берди? Эркинлик, озод яшаш, ўз тақдирини ўзи ҳал этиш инсоннинг табиий истагидир. Суваракдан бошқа барча жонзот қуёшга, ёруғликка интилиб яшайди. АҚШ мустақиллик декларациясининг муаллифи Томас Жефферсон «Бизга ҳаёт ато этган тангри айни вақтда озодликни ҳам берган», деб ёзган эди. Одам фақат жисмоний эҳтиёж учун яшаса, унинг ҳайвондан нима фарқи қолади? Истиқлолдан бошқа қўлга киритиладиган муқаддас нима бор, ахир! Ўтиш даврини сиёсий тузум сифатида талқин этмаслик керак!

ЎЗИМИЗНИ ТУЗАТМОҒИМИЗ КЕРАК

Мирзо КЕНЖАБЕК,
шоир

Ҳар бир миллатнинг ўз юрти, ўз давлати, юртбошиси, тағин ўз ор-номуси бўлиши керак. Инсоннинг инсонга мутелиги яратганга ҳам ёқмабди. Бошқа миллатга қул бўлгандан кўра, ўлиб кетган яхши экан!

Демак, мустақиллик, озодлик кечаги гап эмас. Бу қутлуғ сўзлар қадимий битиктошларда ҳам ёзиб қолдирилган.

Мафкура ҳақида. Ҳаётда эришиш мумкин бўлган нарса мафкура бўла олмайди. Юртбошимиз бир сўзни кўп такрорлайди: «Охиратни ўйланглар, охиратни!...». У киши Ўзбекистоннинг барча раҳбарларига шу сўз билан мурожаат этиб, раиятнинг кўнглини забт этди.

Коммунистик мафкура шунинг учун ҳам барбод бўлдики, у маънавиятни чеклаб, моддий-нафсоний мақсад билан яшади. Яъни, фақат шу моддий дунё ҳаётини кўзлар эди. Охиратдан чалғигани учун ҳам жамият бузилди... Ҳасан Басрий ҳазратлари айтган экан: «Мўъмин одам бу дунёда охиратини обод этар, аҳмоқ одам бу дунёсини обод қилмоққа уринар, охиратини барбод этар...»

— Ўзини тузатмаган қавмнинг ишини худо ҳам ўнгламайди. Тузатмоқ нима? Тузатмоқ — покланмоқ, ҳаром-харишдан сақланмоқ,Ҳақ йўлига юрмоқ. «Илойим тавфиқ берсин!» дейди халқимиз. Тавфиқ бу — қилаётган барча иш-амалларимизнинг жаноби Ҳақ ризосига мувофиқ келишидир. Охиратга ана шу йўлдан борилади. Менимча, мафкура ана шу таомил асосида ривожланади. Чунки охират фалсафасининг илдизи қадимдан халқнинг қалбидадир.

Биров вафот этса, «фалончи қайтиш қилибди», дейдилар. Қаёққа қайтиш қилади? Қаёққа бўларди, ахир, Ватанга-да! Яъни, жисм-жасад ўз аслига— тупроққа, руҳ ўз манбаига — осмон оламига.

Аммо руҳ ва тан бирга бўлганида — тирик ҳолимизда бизга насиб этган юртни севмоқлик иймондандир. Ота юрт деймиз! Она Ватан деймиз! Ватанни худди ота-онани севган каби севмоқ керак. Севгининг ўзи камлик қилади. Унинг озодлиги, поклиги учун курашмоқ керак.

Ватан ҳақидаги асл тушунчанинг давр билан ҳам, сиёсат билан ҳам иши йўқ: у ўзгармасдир.

Истиқлолдек буюк неъматни нафс билан, фақат емак-ичмак билан ўлчамоқ қорнидан бошқа қайғуси йўқ жонзодларнинг иши.

...Кишандан бўшалиб, қамоқдан чиққан одам аввал нима қилади? Аввал ювиниб, покланади, шекилли. Қуни-қўшни, узоқ-яқин қариндошларига салом беради... Ахир, бирданига қўрғон қуриб, минора тиклаб қўймайди-ку!

Кечалар қон қақшаб тўккан кўз ёшларимиз ҳаққи-ҳурмати, мен бу кунларга шукр қиламан. Сабр қиламан. Ва эртанги кундан умид қиламан.

ИЛОҲИЙ НЕЪМАТ

Муқимжон ҚИРҒИЗБОЕВ,
Ўзбекистон ХДП Марказий Кенгашининг иккинчи котиби

Менимча, ҳур ва озод ватанимизнинг маънавияти бутунлай янги, мустақил халқимизнинг руҳига монанд таомилларга суянмоғи зарур. Бунинг учун, аввало, миллий маънавиятимиз сарчашмаларини қайта тиклашга тўғри келади. Агар маънавиятимизга қадимий, миллий меросимиз руҳи сингдирилмас экан, мустақиллигимиз қадрсизланиши ҳеч гап эмас.

Ҳар бир халқнинг ўз қадриятларигина уни келажак сари отлантира олади. Қолаверса, мустамлакачилик асорати остида халқимизга сунъий равишда ва тазйиқ билан сингдирилган, руҳиятимизда ҳозирга қадар яшаб келаётган бегона маънавий таъсирлардан тезроқ қутулишимиз лозим.

Ҳар бир халқ ўзининг келажагини бирон-бир мафкура, мақсад шаклида олдиндан тасаввур қила олмаса, унинг бунёдкорлик ҳаракати сусаяди, ундай халқ бора-бора ўз қиёфасини йўқотишга юз тутади. Бу ҳақда Абу Наср Форобийдан ошириб бирон фикр айтиш қийин: «Инсоний вужуддан мақсад — энг олий бахт-саодатга эришувдир, аввало, у бахт-саодатнинг нима ва нималардан иборат эканини билиши, унга эришувини ўзига ғоя ва энг олий мақсад қилиб олиши, бутун вужуди билан мафтун бўлиши керак. Кейин бу бахт-саодатга олиб борадиган иш-амал ва воситаларнинг нималардан иборат эканини билиб олиши зарур. Сўнгра эса бахт-саодатга эриштирадиган ишларни шахсан бажаришга киришмоғи лозим бўлади».

Лекин бирон-бир мафкуранинг яккаҳокимлигига йўл қўймаслик масаласи, бу бошқа мавзудир. Мафкура ўз жозибаси, инсониятга қанчалик хизмат қила олиши, ҳеч бир тазйиқсиз халқнинг хайрихоҳлигига сазовор бўлиши, умуминсоний қадриятлар доирасидаги ахлоқий фазилатлар талабларига жавоб бера олиши лозим.

Яқин-яқингача Совет Иттифоқи — Ватаним, деб айтар эдик. Ватан тарихи ҳам юзлаб халқлар тарихидан бир чимдимдан юлиб олинган ва Россия тарихига ёпиштирилган қуруқ солномадан иборат бўларди. Аммо Ватан деганда ҳамиша дафъатан ўзингиз туғилиб ўсган юрт кўз олдингизга келади. Давр ўзгариши билан бирга бу тушунча ҳам янгирадими? Менинг билишимча, моддий оламда шундай тушунчалар борки, улар ҳеч қачон ўзгармайди. Она, Ватан... шундай тушунчалардандир.

Ватанга муҳаббат туйғуси она сути билан қонга киради, шекилли. Бу азиз туйғуни она алласи парвариш этади, улғайтиради. Албатта, унга муносабат, муҳаббатнинг катта ё кичик бўлиши шахснинг тарбияси ва баркамоллигига боғлиқ.

Истиқлол эълон қилингач, хориждаги жуда кўп ватандошлар мамлакатимизга кела бошлади. Нима, улар бизнинг аҳволимизни кўриш учун келмоқда, деб ўйлайсизми? Йўқ, ўша ватандошлар етмиш йил ҳижронда соғинган, мол-давлат топса-да, иззат-икром топса-да, ҳеч бир юртдан ўхшашини топа олмаган Она ватанларини тавоф этиш, тупроғини кўзга суртиш умидида келдилар.

Ватан ҳам, Ватанга муҳаббат туйғуси ҳам илоҳий бир неъмат, шунинг учун ҳам у бизга азиз ва муқаддасдир.

Баркамолликка даъвогар халқгина мустақиллик меваларидан баҳраманд бўлишга лойиқдир. Тарихдан маълумки, қайси бир халқ маънавий жиҳатдан қанча эртароқ баркамолликка эришган бўлса, шунчалик эртароқ ўз истиқлолини қўлга киритган. Одамлар орасида «илгариги кунларимиз яхши эди» дегувчилар топилиб турган ҳозирги шароитда истиқлолнинг миллат ва унинг келажаги учун буюк неъмат эканини уқдириш, халқимизнинг Президентимиз Ислом Каримов атрофига жипслашишини таъминлаш ҳар биримизнинг ҳеч кечиктириб бўлмас вазифамиздир. Ўзбекистонимизнинг келажаги буюк бўлиши ҳар бир миллат фарзандининг бугунги меҳнатию оқилона фикрлашига боғлиқдир.

ОНА ЯНГЛИҒ ЯГОНА

Абдулла ОРИПОВ,
Ўзбекистон халқ шоири

Агар бизда кўп асрлик анъаналаримиз, яъни маънавият, мафкура соҳасида буюк тажрибаларимиз мавжуд бўлмаганида, уларни балким ўйлаб топардик. Афсуски, XVI асрда давлатимиз парчаланиб, бошқаларга қўл бўлганимиздан кейин асрий таомилларимизни ҳам унутдик ёхуд унутишга мажбур бўлдик. Давлат юритиш ишидаги беқиёс сиёсий маданият, ўқув, маънавиятни қадрлаш борасида Темур davridan ҳам, Бобур давридан ҳам ниҳоятда ибратли мерос қолган. Тўғри, у даврларда диний мафкура расман давлат сиёсатини белгилаган. Қолаверса, орадан неча асрлар ўтиб, ватандошларимиз руҳияти катта ўзгаришларга юз тутди. Демак, биз бугун фақатгина боболар мозорига ёпишиб ётмасдан, XX аср тараққиёти, техникаси ва ҳоказоларни ҳисобга олмоғимиз шарт. Худди шу маънода Ўзбекистон замонавий давлат, яъни республика деб эълон қилинди, энди унинг ўз Конституцияси бор.

Президентимиз эълон қилган бир неча рисолада нафақат иқтисодий, балким маънавий тараққиёт йўллари ҳам кўрсатиб берилган.

Биз ер юзидан иҳота қилинган Оролда яшаётган Робинзон Крузолар эмасмиз. Атрофимизда тараққиёт йўлини биздан олдинроқ босиб ўтган давлатлар бор. Уларнинг тажрибасига таянмоғимиз лозим. Лекин Ўзбекистоннинг бетакрор жиҳатлари мавжуд. Масалан, ахлоқ, одоб, иймон, шахсга ҳурмат, ор-номус ва ҳоказо фазилатлар борки, уларни четлаб ўтиш сира ҳам мумкин эмас. Биргина мисол келтирай: уруш йилларида бева қолиб, сўнгра турмуш қурмаган аёл садоқати ҳақида бир вақтлар «Аёл» деган шеър ёзган эдим. Ана ўша шеърни оврупоиклар ҳазм қилолмадилар. Уларнинг берган саволлари шундоқ бўлдики, нега энди у аёл қайта турмуш қурмади, у шу қадар жоҳилми ва ҳоказо. Кўряпсизми, садоқатни ҳам турли минтақаларда турлича тушунишар экан. Мана шу ҳам мафкурага киради...

Ниманики, қай маконники бетаъма, мукофотлар кутмасдан, кимдир мажбур қилмаса ҳам ҳимоя эта бошласангиз, ана шу ватандир.

Бундан анча йиллар муқаддам «Мен нечун севаман Ўзбекистонни» каби шеърлар ёзганман. Ватан ҳақидаги ошкора иқрорим ўша йиллардан бошланган бўлса ажаб эмас. Албатта, бутун дунё — менинг Ватаним, дея бақириб-чақириб юрган пайтларимиз ҳам кўп бўлди. Энди Ватаннинг она янглиғ ягоналигини болаларимизга бешикдалигидаёқ азон қилиб айтишимиз шарт. Чунки биз сингари тарқоқ миллатни муқаддас Ватан тушунчаси бирлаштирмаса, бошимиз қовушмай юраверишимиз мумкин.

Шўро замони, деймиз. Тўғри, у пайтларда тўкинчилик ва ҳоказолар учраб турар эди. Ўша неъматлар қаёқдан пайдо бўлганини мен ҳанузгача тушунолмайман. Чамамда, деярли ҳамма нарса четдан сотиб олинган.

Одам бир терининг ичида неча бор озиб, неча бор семиради. Насиб этса, семирармиз ҳам.

ИЙМОН ЙЎҚ ЮРТДА— БАРАКА ЙЎҚ

Эркин ВОҲИДОВ,
Ўзбекистон халқ шоири, республика Олий Кенгаши Ошкоралик масалалари қўмитасининг раиси

Улуғ бобомиз Амир Темур муаззам давлатини уч тамойил асосига қурган: диёнат, адолат, сиёсат — яъни дину иймон, одиллик ва кучли идора. Иймон йўқ ерда ҳалоллик йўқ, демак, юртда барака йўқ. Адолат бўлмаса тотувлик, ҳамжиҳатлик ўрнини зулм ва зўрлик олади. Элда тинчлик йўқолади. Сиёсат, талабчанлик, қонун кучи бўшашса, ўғри, муттаҳам, каллакесарнинг ови юради.

Мен, аввало, бизнинг ёш давлатимизда ҳам ана шу уч тамойилнинг боқий бўлишини тилайман.

Юртбошимиз Ислом Каримовнинг маънавий пойдевор ҳақидаги куюниб айтган сўзлари одамлар юрагида кучли акс садо топди. Бу бежиз эмас. Иймон, эътиқод, Ватан туйғуси, эрк туйғуси бўлмаган жамиятнинг қумурсқалар жамиятидан фарқи қолмайди.

Инсоннинг маънавий камоли давлатнинг асосий мақсади бўлиши керак. Жисман, ақлан ва руҳан поклик ва саломатлик жамиятимизнинг шиори бўлишини истардим. Ватанни ватан қиладиган тупроқ эмас, олтин эмас, қуёш эмас — инсонлардир. Уларнинг ақли ва камолотидир.

Бадан ҳам, ақл ҳам, руҳ ҳам тарбияга муҳтож. Бу иш ҳамманинг бирламчи ташвиши бўлиши лозим деб ўйлайман.

Ватан сўзи аслида макон, туражой маъносида ишлатилган. «Кўзим қаросида мардум киби ватан қилғил» деганда Навоий шу маънони кўзда тутган. Ҳозир ҳам «Ватанли бўлиш» уй-жойли бўлиш деган маънони англатади. Ватан сўзининг биз англаган «родина» маъноси нисбатан янги тушунчадир. Чўлпон ва Фитрат Ватан деганда Туркистонни билдилар. Ғафур Ғулом ва Ҳамид Олимжон эса СССРни танидилар. Бизнинг авлод ҳам шу руҳда тарбия олди.

Менда ҳақиқий Ватан туйғуси илк бор Москвада туғилди, десам ҳайрон бўлманг. Ҳа, мен асл ватаним Ўзбекистон эканини илк бор «улуғ пойтахт»да ҳис этганман. 1962 йили у ерга ёш ёзувчилар семинарига борганимизда Москва планетарийсини томоша қилган эдик. Планетарий ҳовлисида осмон илмининг буюк алломалари Коперник, Галилей, Бруно, Ломоносовларнинг ҳайкалларини кўрдик. Менинг хаёлимга илми нужумнинг жаҳон таниган устози Мирзо Улуғбек келди. Унинг ҳайкали эса бунда йўқ эди. Меҳмонхонага қайтгач, хаёлга тушдим. Биз-ку Тошкентимизни Пушкин, Гоголь, Горький ҳайкаллари билан безаганмиз, Ўзбекистонни ўлка деб, СССРни ватан деймиз. Агар ватанимиз бир бўлса, нега Москвада Навоийнинг ҳайкали йўқ? Нега Низомий ёки Жомий номли кўча йўқ? Мен ўша кеча илк бор алданиш нима эканини ҳис этдим. Балки ўттиз йилдан сўнг қоғозга тушган бу сатрлар ўшанда туғилгандир.

«Бас, етар, ёлғон саодат, ёлғон
эрк, ёлғон ватан,
Ҳуррият завқини чин сурмоқни
истайдир кўнгил».

Энди биз ватанимизни топдик. Бу Ватан ўз ватанимиз, ўз ота-боболаримиз маскани, чин Ватандир. Унинг садоқатли, фидойи ўғлони бўлиш эса ҳақиқий шараф.

Тарих ўзбек халқининг ҳозирги авлоди зиммасига ғоят буюк, муқаддас бир вазифани юклади. Бу — Ватанни Ватан қилиш бурчидир. Ҳуррият ва истиқлол йўллари ҳеч қачон осон бўлган эмас. Сув келса симириб, тош келса кемириб озодликка интилган жамиятгина эрк ва мустақилликка муносибдир. «Қорнимга эмас, қадримга йиғлайман», деган ҳикматли гап бор. Ўзбек ўз қадрини ҳамиша билган, ўзгалар қадрини ҳам жойига қўйган халқ. Бундай элнинг келажаги порлоқ бўлишига ҳеч шубҳа йўқ.

ВАТАННИ ТОПМОҚ САОДАТИ

Усмон АЗИМ,
Ўзбекистон Республикаси Президентининг давлат маслаҳатчиси, «Ватан тараққиёти» фирқасининг раиси

Ўзбекистон учун ҳозир ягона мафкура — ватанпарварлик. Тўпори, дағал, ҳовлиқмалик етагидаги «Ватанпарварлик» эмас, балки халқимизнинг маънавий-ахлоқий қадриятларини жамлаган, жаҳоний илму тажрибани ўзига сингдирган, энг муҳими, инсон шаънига ҳурмат билан қаровчи — орномусли юртсеварлик миллий мафкуранинг ўқ илдизи бўлмоғи лозим. Демократиянинг туб асосини ташкил этувчи кўпфирқавийлик унинг таянчига айланиши лозим. Фирқалар эса, ўз навбатида, «Ким биз тараф бўлмаса — бизнинг душманимиз» сиёсатини ўтказишдан тамоман воз кечмоғи зарур. Айниқса, бу сиёсатни сафларидаги раҳбар ходимлар орқали ошкора ёки пинҳона тарзда амалга оширишга уриниш ёмон оқибатларга олиб келади, норозилик туғдиради. Чунки, охир-оқибатда, ватанимиз истиқболини серҳадик ёки аламзада одамлар эмас, руҳи озод одамлар қуради.

Ўзбекистон фирқалараро ҳар қандай ўйинлардан баланддир. Ҳар бир фуқарони Ўзбекистон учун курашишга ўргатмоқ зарур. Ватан — тақдиримизга, ҳаётимизнинг маъносига айланиши лозим. Ўзбекистон — ўз қадрини билган, ор-номусли одамлар юрти бўлмоғи керак. Бунинг учун руҳу юракка озиқ берувчи, жаҳон илғор илмларига кенг йўл очувчи, халқимизнинг тарихий илдизларидан сув ичган — тарбия тизимини яратиш йўлида меҳнат қилмоқ зарур.

Ватан... худодай бир буюклик. Унга фақат ўзлигини англаганлар етади, менимча. Аслида-ку, Ватан она сути билан кирса керак одамнинг қонига. Аммо иймони сустлар бора-бора уни беҳаёликларга, тубанликларга, сотқинликларга ва ҳоказо иллатларга қурбон беради. Коммунистлар жаҳонда бир тил, бир халқ бўлади, деб эълон қилганларидан кейин Ватанни... чидаб бўлмас ҳасрат билан ҳис қилганман.

Ўқувчилик давримни ҳисобга олмаганда, совет даврида, биродарлар, келажакка ишончим йўқ эди. Одамлар ҳатто ўз она тилини унутишни «маданият» деб билган кезларда қандай «кўнгилтўқлик» ҳақида гап бўлиши мумкин? «Кўнгилтўқлик» — мияси қоринга айланганларда, мансаб учун онасини сотадиганларда бўлса бўлгандир...

Нимани топдик? Ватанни! Бошқа ҳамма нарса бу топганимиз олдида майда-чуйда... Ақлимиз, фаҳм-фаросатимиз, меҳнатимиз бўлса, энди фақат топаверамиз...

* *Соғлом авлод учун*

ОНА МЕҲРИ

80-йилларда (ҳатто яқинда ҳам) замонамизнинг етук, хос аёли қиёфаси тахминан шундай эди: зиёли, илғор меҳнатчи, жамоатчи, коммунист-атеист, умуман чарчаш нималигини унутган инсон ва яна... она. У оила, эр, қайнананинг кўнглини топади, келди-кетдини жойига қўяди, пазанда, чевар, қувноқ. Унинг либослари оддий (у мол-дунёга, ҳашамдор кийимларга қизиқмайди), ғоят камтарин. Муҳими—у озод, бахтиёр. Куннинг йигирма соати унинг ғайрат-шижоатига камлик қилади: шарафли меҳнати, замонаси берган бахти унинг пойига тўкилиб юради. Меҳнат синовларидан дадил ўтган қишлоқ аёлининг қадоқ қўллари, косов билаклари, қуёшда тўрлаган юзлари, сал эгик, аммо пишиқ қомати, ёрилиб кетган ва сира оқармайдиган ўкчалар, рангини қуёш еган либослари, йирик-йирик қадам ташлашлари, амалдорроқ аёлнинг эркакча аскиялари, қийқириб кулишлари... ҳам ўзига ярашган.

— Ҳаммаси рост, ҳеч муболаға жойи йўқ, — қоматига яраша дўриллоқ овозда таъкидлаган эди суҳбатдошим, донгдор пахтакор, Тошкент вилояти халқ ноиби Дилором опа, — ўзим иккита институтни битирган олий маълумотли аёлман. «Ман» деган эркакдан ўзимни кам ҳисобламайман. Давр юкини бирга тортаётганимиз, бунга яна оила ташвишларини қўшилиши бизга озгина «катта сўзлаш» ҳуқуқини беради. Вақт топиб йилда бир, икки бор Тошкентга келганимда, пардозхонага кираман. Менинг колхозчи аёлларимдан ажратиб турган нарса ҳам шу — шаҳарча сиёқим. Эҳ, ичим шундай қизийдики...

Инсон эзгуликка мойил қилиб яратилган. У хатога йўл қўяди. Хатолар эса унга ҳақ йўлни кўрсатиб беролса, қолган ҳаёти гўзал бўлажаги шубҳасиз. Биз ўтган йилларда «ҳақ» йўлга ишондик, яратдик, меҳнат қилдик, қурдик, фарзандлар ўстирдик, мамнун бўла олиш санъатини кашф қилдик. Сохта бахт яратиб бўлса ҳам ишониб яшадикки, бу кунларга соғ-омон етиб келдик. Менимча, камчиликларимизни такрорламаслик учун ҳар бир ўтган кундан, умрдан сабоқ олиб, янги кунга интилмоғимиз керак.

Истиқлол йўлида соғлом авлод, оналик ва болаликка салмоқли ўрин берилди. Ўзбекистонимизнинг обод эртасига ишонувчи дастурдан, ҳукуматимиз ва Президентимизнинг саъй-ҳаракатларидан қувонганим ҳолда кеча ва бугунни ҳоли қудрат таққослаб, мулоҳаза билдиришга журъат этяпман.

Қадимдан гап борки, агар фарзанд яхши одам бўлса— отасига раҳмат, ёмон бўлса — онасига лаънат экан. Ҳамма ёмон болалар ҳақида гап кетганда унинг ёмонлик жиҳатлари она наслидан ахтарилади, «Онаси фалончида ахир», дейишади. Чунки она насл хусусиятларини ташувчи экан...

Қадимдагидек ота-она олдида овозини баландлатишнинг ўзиёқ жаннат неъматларини оёқ ости қилиш билан баробар эканлигини ҳис қиладиган, ўз онаси ҳаққи-ҳурмати аёл зотига ҳурмат билан қарай оладиган фарзандларимиз кўпми? Аммо... Бу меҳрсизлик сабабини эса бевосита ўзимиздан ахтармоқ жоиз. Эртадан-кеч она бағридан йироқда, онанинг чиройли одобномалар йўғрилган эртакларию чўпчакларидан, ҳикояларидан йироқда, ўз ихтиёрича ўсган бола меҳрдан маҳрум қолади. У она овози, ҳикоядаги чиқарим-тушурумлардаги оҳанг орқали етиб келадиган руҳий озиқдан маҳрум қолади. Меҳр дегани фақат қорин тўқлигию усти бутунликда бўлганида эди, қўл остингиздаги ҳайвондан меҳрибонроқ махлуқ бўлмас эди одам учун.

...Аёл, кези келганда неча бор афсусланган: «болаларга қарайдиган одам йўқ, рўзғор бут бўлганида, жон деб болаларим билан шуғулланган бўлар эдим...» Кучингни, руҳиятингни кўча суғириб олади, қандай қилиб болага бағишлай оласан ўзингни? Момоларимиз болаларни ҳеч қачон ёлғиз қолдиришмаган. Гўдак ухлаб ётган ерда кимдир ўтирган, ҳеч бўлмаса бола ётган хона эшиги қия очиб қўйилган. Кундузи бегонанинг кўзи тушмасин, кечқурунларда жин-ажинанинг касри тегмасин, деб болалар ётган беланчагу бешиклар усти доим ёпиб қўйилган...

Соғлом жамиятни соғлом авлод қуради. Соғлом авлодни камол топтириш учун эса моддий ғамхўрлик билан бир қаторда маънавий тарбия— оналарнинг меҳр-муҳаббати зарур. **Онанинг фикри, меҳри, қўллари бошқа машғулотлардан камида эллик фоиз озод қилиниб, боласига бағишланмоғи керак. Кўп болали аёлнинг уйдаги меҳнати иш стажи сифатида ҳисобга олиниб, маълум миқдорда ойлик белгиланса, истиқлол йўлида (тарихларимиз кўрмаган) яна бир эзгуликка асос солинар эди.**

Соғлом она қиёфасини қизларимизнинг соғлом ва маънавий етук эртасида кўра олиш учун уларни оналикка тайёрлаб бормоғимиз зарур бўлади. Қизларимиз соғлиғига доимо кўз-қулоқ бўлишимиз, оғир дала меҳнатларидан, қадди-қомат эгиб бажариладиган ишлардан кўз қорачиғидек асрамоғимиз керак. Дала ишида ота-онага кўмаклашиш бошқа, ҳали шаклланмаган мурғак гавдани ёйдек эгиб, далани иккинчи уйга айлантирмоқ бошқа.

Қадим ота-боболаримиз қизларини беҳудага «она қизим», «онам» деб суйиб эркаламаганлар.

Ватанимиз эрк йўлларида илк қадамлар қўйяпти. Иншоолло, яқин келажакда жаҳон айвонида забардаст боболаримиз ўз муносиб ўринларини эгаллашади.

Нақадар қадимсан,
ёшсан Туркистон,
Бўйларингга боқиб
тарқайди ранжим.
Рустаму достондек
кучга тўларсан,
Отам-онам, каъбам,
жигарим, ганжим.

Иморатлар ўсар, боғлар
кенгаяр,
Давраларда ўрнинг
чорлаб туражак.
Сулаймон узуги
бармоқларингда,
Манглайда тоъленинг
порлаб туражак...

Отам-онам, каъбам,
тарихим, шоним,
Орзуси ижобат
Ўзбекистоним.
Отам-онам, каъбам,
жигарим, жоним,
Муҳаммад уммати
Ўзбекистоним...

Раъно РАҲМОН қизи,
журналист.

• *Спорт* •• *Спорт* • • *Спорт* •• *Спорт* •

ЖОНКУЯРЛАР ОМОН БЎЛСА...

БИРИНЧИ ЛИГА жамоалари олий лигачилардан сўнг дастлабки довондан ошдилар. Бу табақада, аввал ҳам таъкидлаб ўтганимиздек, Фарғона жамоалари яхши ўйин кўрсатиб, карвонбошилик қилишяпти. Албатта, бу «яхши ўйинлар» замирида футболга мутасадди вилоят раҳбарларининг роли бор. Улар ўз жамоаларининг муаммоларини иложи борича вақтида бартараф этиб, республика футболининг ривожланишига ўз ҳиссаларини қўшишяптики, бу, албатта, таҳсинга лойиқ.

Уларнинг ҳиссаси нималарда кўриняпти? Биринчи навбатда, юқорида айтиб ўтганимиздек, футбол жамоаларининг иқтисодий муаммоларини ижобий ҳал этишяпти ва шунингдек, ўйинчиларни ҳар бир учрашувда рағбатлантириш, моддий манфаатдорлигини таъминлаш йўли билан ўйин даражасини оширишга бош-қош бўлишяпти. Оқибатда бу ҳудудда футбол анча жонланди.

Спортнинг бу турига халқимиз азалдан қизиқади. Собиқ Иттифоқ биринчилиги тугагач, мухлислар қалбида бироз тушкунлик, республика биринчилигига совуққонлик билан қараш кайфияти пайдо бўлганди. Фарғона водийсида ана шу совуққонлик пардаси тезда кўтарилди. Республикамизнинг бошқа ҳудудларига қараганда бу ерда футбол майдонларига кўплаб томошабинлар келяпти. Негаки, Фарғона футбол жамоалари Ўзбекистон чемпионатига ўзгача мазмун, шиддат, соф ўйин кескинлигини бахш этяпти.

Олий лигада Фарғонанинг «Нефтчи» жамоаси карвонбошилик билан биринчи давра ўйинларини якунлаган бўлса, биринчи лигада ҳам ушбу вилоят жамоалари олдинда боряпти.

Марғилоннинг «Атласчи» жамоаси биринчи давранинг сўнгги турида ҳам пешқадамга хос ўйин кўрсатиб, ўз ҳамюртлари, боғдодликларни 3:1 ҳисобида мағлубиятга учратди ва 15 ўйиндан 13 тасида ғалаба қозониб турнир жадвалида биринчи бўлди. Улар рақибларига бор-йўғи икки очкони бой беришди. Фарғонанинг лигадаги иккинчи жамоаси — «Боғдодчи» эса 20 очко жамғариб, олий лигаға бериладиган иккинчи йўлланмага асосий даъвогар ҳисобланмоқда.

Шунингдек, «Сурхон», «Бахт», «Локомотив» жамоалари ҳам олий лигага чиқиш имконига эга. Сўнгги турда ҳар уч жамоа ғалабага эришди ва бир хил очко (19) тўплаб, 3-, 5-ўринларни ўзаро баҳам кўриб туришибди.

Биринчи давранинг сўнгги турида қуйидаги натижалар қайд қилинди: «Насаф» — «Сурхон» — 0:2, «Зарафшон» — «Прогресс» — 4:0, «Машъал» — «Ситора» — 3:0, «Олмалиқ» — «Локомотив» — 0:1, «Кимёгар» — «Маъданчи» — 3:0, «Шаҳрихон» — «Савай»— 1:1, «Бахт» — «Норин» — 1:0.

Бу табақа вакиллари ҳам олий лига каби икки ойлик танаффусга чиқдилар. Иккинчи давра ўйинлари 23 август куни бошланади.

Р. ЖУМАЕВ.

БИРИНЧИ ЛИГА, БИРИНЧИ ДАВРАДАН СЎНГГИ ВАЗИЯТ

	Ў	Ю	Д	М	Т-Н	О
1. «Атласчи»	**15**	**13**	**2**	**0**	**40:13**	**28**
2. «Боғдодчи»	**15**	**8**	**4**	**3**	**25:16**	**20**
3. «Сурхон»	15	9	1	4	28:13	19
4. «Бахт»	15	8	3	4	22:10	19
5. «Локомотив»	15	8	3	4	21:13	19
6. «Машъал»	15	5	5	5	27:25	15
7. «Норин»	15	5	5	5	23:21	15
8. «Зарафшон»	15	7	0	8	22:28	14
9. «Маъданчи»	15	3	8	4	14:16	14
10. «Ситора»	15	5	3	7	17:25	13
11. «Олмалиқ»	15	4	5	6	12:18	13
12. «Кимёгар»	15	5	2	8	17:25	12
13. «Прогресс»	15	4	2	9	13:22	10
14. «Насаф»	15	4	2	9	13:23	10
15. «Савай»	15	3	4	8	15:30	10
16. «Шаҳрихон»	15	2	3	10	15:24	9

ЭНГ, ЭНГ, ЭНГ...

ОЛИЙ ЛИГАДА ўтказилган 120 учрашувда дарвозалар 334 марта ишғол этилди. Бу — ҳар бир ўйинда дарвозаларга тахминан 2,79 марта тўп киритилди демак. Мезбонлар 72 учрашувда ғалаба қилиб, рақибларини 228 тўп билан «сийлашган» бўлса, меҳмонлар 22 ютуқ, 106 тўп билан жавоб қайтаришди.

«Нефтчи» биринчи давра сафар ўйинларида 10 тадан ортиқ очкони қўлга киритган ягона жамоадир. Шунингдек, бу жамоа чемпионатда йирик ҳисобда энг кўп ғалаба қилишга муваффақ бўлди. Улар ўз майдонида «Шифокор»ни 6:1, «Янгиер»ни 5:1, «Политотдел» ва «Динамо»ни 4:0, сафарда «Трактор»ни 3:0 ҳисобда мағлубиятга учратишди. «Пахтакор»да эса бундай ғалаба тўртта. МҲСК ҳозирча сафар ўйинларида энг йирик ҳисобда ғалаба қилган жамоа ҳисобланмоқда. Улар «Политотдел» майдонида мезбонлар дарвозасига жавобсиз тўртта тўп киритишди. Яна бир қизиқ томони шундаки, «Политотдел» мавсумда 5 марта ғалаба қозонган бўлса, шундан 3 таси йирик ҳисобда тугалланган.

Энг йирик ҳисобда ғалаба қилган жамоа ҳозирча «Нурафшон»дир. Бухороликлар «Шифокор»ни 8:1 ҳисобида мағлубиятга учратишди. Бундан ташқари, «Шифокор» йирик ҳисобда мағлубият аламини тортишда рекорд натижага ҳам эга. Улар уч марта 6:1 ҳисобида ютқазишган.

Мухлислар гулистонликлар билан бўлган ўйинда дарвозалар энг кўп (56) ишғол этилишининг шоҳиди бўлишди. Агар бу масалага ўйингоҳлар нуқтаи назаридан ёндашадиган бўлсак, энг кўп (33) тўп «Чирчиқ» ўйингоҳида, энг оз (25) тўп «Темирйўлчи» иштирокчилари ўйинида киритилган. «Трактор» ўйингоҳида мухлислар бор-йўғи 12 марта дарвозалар ишғол қилинишига шоҳиди бўлишган.

«Нефтчи» ва «Пахтакор» ўз майдонидаги учрашувларда энг «хасис»лик қилган жамоалардир. Улар меҳмонларини бирорта ҳам очко билан сийлашмади. Шунингдек, «Нурафшон», «Темирйўлчи», «Наврўз», «Навбаҳор» ва «Янгиер» ҳам ўз майдонида мағлубиятга учрамай, мухлислари олқишига сазовор бўлишди.

Тўплар нисбати бўйича энг яхши кўрсаткич «Нефтчи»да: +25, энг ёмон кўрсаткич «Шифокор»да: —32. «Шифокор» ва «Динамо» сафарда ҳали бирорта ҳам очко ололгани йўқ.

Тўпурарлар баҳсида «Пахтакор» жамоасининг ёш ва истеъдодли ҳужумчиси Шуҳрат Мақсудов олдинда боряпти. Сўнгги турда у «Политотдел» дарвозасига икки тўп киритиб, ўз ҳисобидаги голларни 12 тага етказди.

Навбатчи муҳаррир — И. Ўтбосаров, навбатчи — В. Норбоев.

ЭЪЛОНЛАР

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ УНИВЕРСИТЕТИ

1993—1994 ўқув йилига кундузги, кечки ва сиртқи бўлимларга қуйидаги мутахассисликлар бўйича

ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Университетнинг барча мутахассисликлари ва бўлимларида талабаликка қабул қилиш тест усули билан амалга оширилади.

Ҳужжатлар кундузги, кечки ва сиртқи бўлимларга 1993 йил 20 июндан 15 июлгача қабул қилинади. Консультациялар 25 июндан 25 июлгача ўтказилади.

Кундузги бўлим мутахассисликлари:

Математика, тадбиқий математика, механика, физика, астрономия, кимё, биология, жуғрофия, қуруқликлар гидрологияси, геологияда қидирув ва разведка, геохимия, геофизика, экология, агрохимия ва тупроқшунослик, гидрогеология, фалсафа, социология, руҳшунослик, тарих, журналистика, рус филологияси, миллий мактабларда рус тили ва адабиёти, ўзбек филологияси, хорижий филология (инглиз, немис, француз), иқтисод назарияси, иқтисод ва ишлаб чиқаришни бошқариш, халқаро иқтисодий муносабатлар, картография.

Кечки бўлим мутахассисликлари:

Математика, физика, кимё, биология, жуғрофия, тарих, ўзбек филологияси, рус филологияси.

Сиртқи бўлим мутахассисликлари:

Жуғрофия, қуруқликлар гидрологияси, фалсафа, тарих, журналистика, ўзбек филологияси, рус филологияси, миллий мактабларда рус тили ва адабиёти, иқтисод назарияси, иқтисод ва ишлаб чиқаришни бошқариш, геологияда қидирув ва разведка, агрохимия ва тупроқшунослик.

Ўқишга кирувчилар қуйидаги ҳужжатларни топширишлари лозим: ректор номига ариза, ўрта маълумоти ҳақида ҳужжат (асл нусхаси), соғлиги тўғрисидаги 086/У шаклдаги тиббий маълумотнома, 3Х4 сантиметр катталикдаги 6 дона фотосурат. Ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда ўқишга кираётганлар (кечки, сиртқи) қайд этилган ҳужжатларга қўшимча равишда иш жойидан маълумотнома (меҳнат фаолиятига эга бўлганлар эса — меҳнат дафтарчасидан кўчирма) топширишади. Паспорт ва ҳарбий хизматга муносабати тўғрисидаги ҳужжат қабул комиссиясига шахсан кўрсатилади.

Ўқишга кирувчилар танлаган мутахассисликлари бўйича қуйидаги фанлардан тест синовлари топширадилар:

Математика, тадбиқий математика, механика, физика, кимё, астрономия, биология, геологияда қидирув ва разведка, экология, агрохимия ва тупроқшунослик, геофизика мутахассисликлари бўйича предмет блоклари — математика, табиий фанлар (физика, кимё, биология), она тили;

Жуғрофия, гидрогеология, социология, картография, иқтисод назарияси мутахассисликлари бўйича предмет блоклари — математика, социал билимлар (тарих, жуғрофия), она тили;

Қуруқликлар гидрологияси, геохимия мутахассисликлари бўйича предмет блоклари — табиий фанлар (физика, кимё, биология), социал билимлар (тарих, жуғрофия), она тили;

Фалсафа, тарих мутахассисликлари бўйича предмет блоклари — социал билимлар (тарих, жуғрофия), она тили, чет тили;

Руҳшунослик, халқаро иқтисодий муносабатлар, иқтисод ва ишлаб чиқаришни бошқариш мутахассисликлари бўйича предмет блоклари — математика, чет тили, она тили;

Журналистика, ўзбек филологияси, рус филологияси мутахассисликлари бўйича предмет блоклари — она тили, социал билимлар (тарих, жуғрофия);

Миллий мактабларда рус тили ва адабиёти мутахассислиги бўйича предмет блоклари — она тили, социал билимлар (тарих, жуғрофия);

Хорижий филология (инглиз, немис, француз) мутахассислиги бўйича предмет блоклари — чет тили, она тили.

Журналистика, ўзбек филологияси, рус филологияси, хорижий филология (инглиз, немис, француз) мутахассисликларига кирувчилар тест синовларидан олдин ижодий имтиҳон топширадилар.

Ижодий имтиҳонлар ягона кўп баллик баҳолаш тизими асосида 16 июлдан 22 июлгача қабул қилинади.

Умумтаълим фанлар бўйича тест синовлари Ўзбекистон Республикаси талаба танлов маркази томонидан ишдан ажралмаган ҳолда ўқиш шаклига киришда 26 июлда, кундузги бўлимга — 31 июлда бир кунда бўлиб ўтади.

Танлов Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси қошидаги олий ўқув юртларига талабалар қабул қилиш бўйича Давлат комиссияси томонидан абитуриентларни ижодий имтиҳонлар ва тест синовларида тўпланган баллари асосида ўтказилади.

Университетга талабалар Давлат комиссияси томонидан тасдиқланган «1993/94 ўқув йилида Ўзбекистон Республикаси олий ўқув юртларининг биринчи курсларига талабалар қабул қилиш ҳақида Низом» асосида қабул қилинади.

МАНЗИЛИМИЗ: 700095, Тошкент шаҳри, Талабалар шаҳарчаси, ТошДУ қабул комиссияси.

Маълумот учун телефонлар: 46-02-26, 46-08-94.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МЕЛИОРАЦИЯ ВА СУВ ХЎЖАЛИГИ ВАЗИРЛИГИ

ТОШКЕНТ ИРРИГАЦИЯ ВА ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИНИ МЕХАНИЗАЦИЯЛАШТИРИШ МУҲАНДИСЛАРИ ИНСТИТУТИ

1993-94 ўқув йилига кундузги бўлимга қуйидаги мутахассисликлар бўйича

ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

— Гидромелиорация — сув хўжалиги муассасаларини лойиҳалаш, қуриш ва ишлатиш бўйича кенг ихтисосли сув хўжалиги муҳандислари;

— Гидротехника иншоотларини қуриш — гидротехника иншоотларини лойиҳалаш, қуриш ва ишлатиш, мелиоратив насос станцияларини ишлатиш ва таъмирлаш бўйича гидротехник муҳандислар;

— Гидромелиорация ишларини механизациялаштириш — сув хўжалиги муассасаларини қуришда ва ишлатишда қўлланиладиган қурилиш ва мелиоратив машиналарни лойиҳалаш, ишлатиш ва таъмирлаш бўйича механик-муҳандислар;

— Қишлоқ хўжалигини механизациялаштириш — деҳқончилик ва чорвачиликни механизациялаштириш бўйича кенг ихтисосли муҳандис-механиклар, қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришини механизациялаштириш бўйича муҳандис-ўқитувчилар, қишлоқ хўжалиги машиналарини таъмирлашни ташкил этиш ва унинг технологияси бўйича муҳандис-механиклар;

— Агросаноат комплекси соҳаларида иқтисод ва бошқарув — сув хўжалигида қурилиш ва эксплуатация ташкилотларининг иқтисодий ва ташкилий фаолияти учун агросаноат комплексида кичик корхоналарни ва уларнинг ишини ташкил этиш бўйича иқтисодчилар, сув хўжалигида бухгалтерия ҳисоби ва молиялаштириш бухгалтерлари;

— Қишлоқ хўжалигини электрлаштириш ва автоматлаштириш-технологик жараёнларни автоматлаштириш ва қишлоқ, сув хўжалиги корхоналарида, пахта тозалаш заводларида фойдаланиладиган воситалардан фойдаланиш бўйича муҳандис-электромеханиклар, энергия билан таъминлаш, электротехник ва иссиқлик энергияси ускуналарини бошқариш, такомиллаштириш ва лойиҳалаш бўйича муҳандис-энергетиклар, қишлоқ хўжалиги корхоналари ва насос станцияларида қўлланиладиган электр ускуналарни таъмирлаш ва эксплуатация қилиш бўйича муҳандис-электриклар;

— Ер тузиш — кенг ихтисосли ер тузувчи муҳандислар.

Ҳужжатлар 20 июндан 15 июлгача қабул қилинади. Абитуриентлар учун консультациялар — 25 июндан 25 июлгача ўтказилади.

Ректор номига ёзилган ариза билан институтнинг қабул комиссиясига қуйидаги ҳужжатлар топширилади; ўрта маълумоти ҳақида ҳужжатнинг асл нусхаси, 086/У намунадаги тиббий маълумотнома, 3Х4 см ўлчамли 6 дона фотосурат.

Фуқаролик ҳақида ҳужжат (паспорт) ва ҳарбий мажбуриятга алоқадорлиги тўғрисидаги ҳужжат шахсан кўрсатилиши керак.

Тест синовлари қуйидаги предметлар блоклари бўйича ўтказилади: қишлоқ хўжалигини электрлаштириш ва автоматлаштириш мутахассислиги бўйича-табиий фанлар (физика, химия, биология), математика ва она тили; қолган барча мутахассисликлар учун — математика, табиий фанлар (физика, химия, биология) ва она тили.

Тест синовлари Ўзбекистон Республикаси талаба танлов маркази томонидан 31 июлда бир кунда бўлиб ўтади.

Танлов Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси қошидаги олий ўқув юртларига талабалар қабул қилиш бўйича Давлат комиссияси томонидан абитуриентларнинг тест синовларида тўпланган баллари асосида ўтказилади.

Институтга талабалар Давлат комиссияси томонидан тасдиқланган «1993/94 ўқув йилида Ўзбекистон Республикаси олий ўқув юртларининг биринчи курсларига талабалар қабул қилиш ҳақида Низом» асосида қабул қилинади.

МАНЗИЛИМИЗ: 700000, Тошкент шаҳри, Қори-Ниёзий кўчаси, 39-уй.

Маълумот учун телефон: 35-75-21.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК ВАЗИРЛИГИ
ХАЛҚЛАР ДЎСТЛИГИ ОРДЕНЛИ ТОШКЕНТ ДАВЛАТ АГРАР УНИВЕРСИТЕТИ

1993—1994 ЎҚУВ ЙИЛИГА КУНДУЗГИ БЎЛИМИГА ҚУЙИДАГИ МУТАХАССИСЛИКЛАР БЎЙИЧА

ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Бухгалтерия ҳисоби, хўжалик фаолиятини назорат ва таҳлил қилиш, агросаноат мажмуи тармоқларининг иқтисоди ва уни бошқариш, агрокимё ва тупроқшунослик, агрономия (**шу жумладан фермерлик ихтисослиги**), мевасабзавотчилик ва узумчилик, ўсимликларни ҳимоя қилиш, ипакчилик, қишлоқ хўжалик экинларининг селекцияси ва генетикаси, зоомуҳандислик, ўрмон, боғ ва ҳиёбонларни кўкаламзорлаштириш.

Ҳужжатлар 20 июндан, 15 июлгача қабул қилинади. Абитуриентлар учун консультациялар — 25 июндан 25 июлгача ўтказилади.

Ректор номига ёзилган ариза билан университетнинг қабул комиссиясига қуйидаги ҳужжатлар топширилади: ўрта маълумоти ҳақидаги ҳужжат (асл нусха), 3Х4 ҳажмдаги 6 дона фотосурат, 086/У андазадаги тиббий маълумотнома, паспорт ва ҳарбий хизматга алоқаси ҳақидаги ҳужжат шахсан кўрсатилади.

Тест синовлари қуйидаги предметлар блоклари бўйича ўтказилади:

— иқтисод ихтисослиги бухгалтерия ҳисоби, хўжалик фаолиятини назорат ва таҳлил қилиш; агросаноат мажмуи тармоқлари иқтисоди ва уни бошқариш бўйича математика, она тили ва ижтимоий фанлар (тарих, география);

— агрономия ихтисослиги (агрокимё ва тупроқшунослик; агрономия (**шу жумладан фермерлик**); мева-сабзавотчилик; ўсимликларни ҳимоя қилиш; ипакчилик; қишлоқ хўжалик экинларининг селекцияси ва генетикаси; зоомуҳандислик; ўрмон, боғ ва ҳиёбонларни кўкаламзорлаштириш) бўйича табиий фанлар (химия, физика, биология), математика ва она тилидан.

Умумтаълим фанлари бўйича тест синовлари Ўзбекистон Республикаси талаба танлов маркази томонидан — 31 июлда бир кунда бўлиб ўтади.

Танлов Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси қошидаги олий ўқув юртларига талабалар қабул қилиш бўйича Давлат комиссияси томонидан абитуриентларни тест синовларида тўплаган баллари асосида ўтказилади.

Университетга талабалар Давлат комиссияси томонидан тасдиқланган «1993/94 ўқув йилида Ўзбекистон Республикаси олий ўқув юртларининг биринчи курсларига талабалар қабул қилиш ҳақида Низом» асосида қабул қилинади

МАНЗИЛИМИЗ: Тошкент 700183, ТошДАУ (19, 49, 83, 96, 156, 167, 491-автобуслар ва 15, 28, 52, 53 — маршрут таксиларнинг «Тошкент Давлат аграр университети» бекати).

Маълумот учун телефон: 63-76-00.

ХАЛҚ СЎЗИ • НАРОДНОЕ СЛОВО

● ТЕЛЕФОНЛАР:
маълумот учун 33-07-48;
эълонлар бўлими 32-09-25.
Индекс: 64608.

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Раёсати ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси.

Бош муҳаррир: Анвар ЖЎРАБОЕВ

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:
Абдунаби БОЙҚЎЗИЕВ, Эсирган БОЛИЕВ (масъул котиб, «Халқ сўзи»), Эркин ВОҲИДОВ, Миракмал МИРАЛИМОВ, Салоҳиддин МУҲИДДИНОВ, Лев ПАК (бош муҳаррир ўринбосари, «Народное слово»), Людмила ПОРФИРЬЕВА, Қулаҳмад РИЗАЕВ, Александр ТЮРИКОВ (масъул котиб, «Народное слово»), Шавкат ЯҲЁЕВ, Пиримқул ҚОДИРОВ, Муҳаммаджон ҚОРАБОЕВ, Саидаҳрор ҒУЛОМОВ.

● МАНЗИЛИМИЗ:
700000, ГСП
Тошкент шаҳри,
Ленинград кўчаси, 19-уй.

● Таҳририятга ҳажми 7 қоғоздан ошган материаллар қабул қилинмайди. Фойдаланилмаган мақолаларга ёзма жавоб қайтарилмайди.

Рўйхатдан ўтиш тартиб № 0001 Буюртма Г—131. 107.858 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А—2. Босишга топшириш вақти — 21.00. Босишга топширилди: 23.30.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Маҳкамасининг Ишлар бошқармаси ҳузуридаги «Шарқ» нашриёт-матбаа концерни. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй. 1 2 3 4 5 6